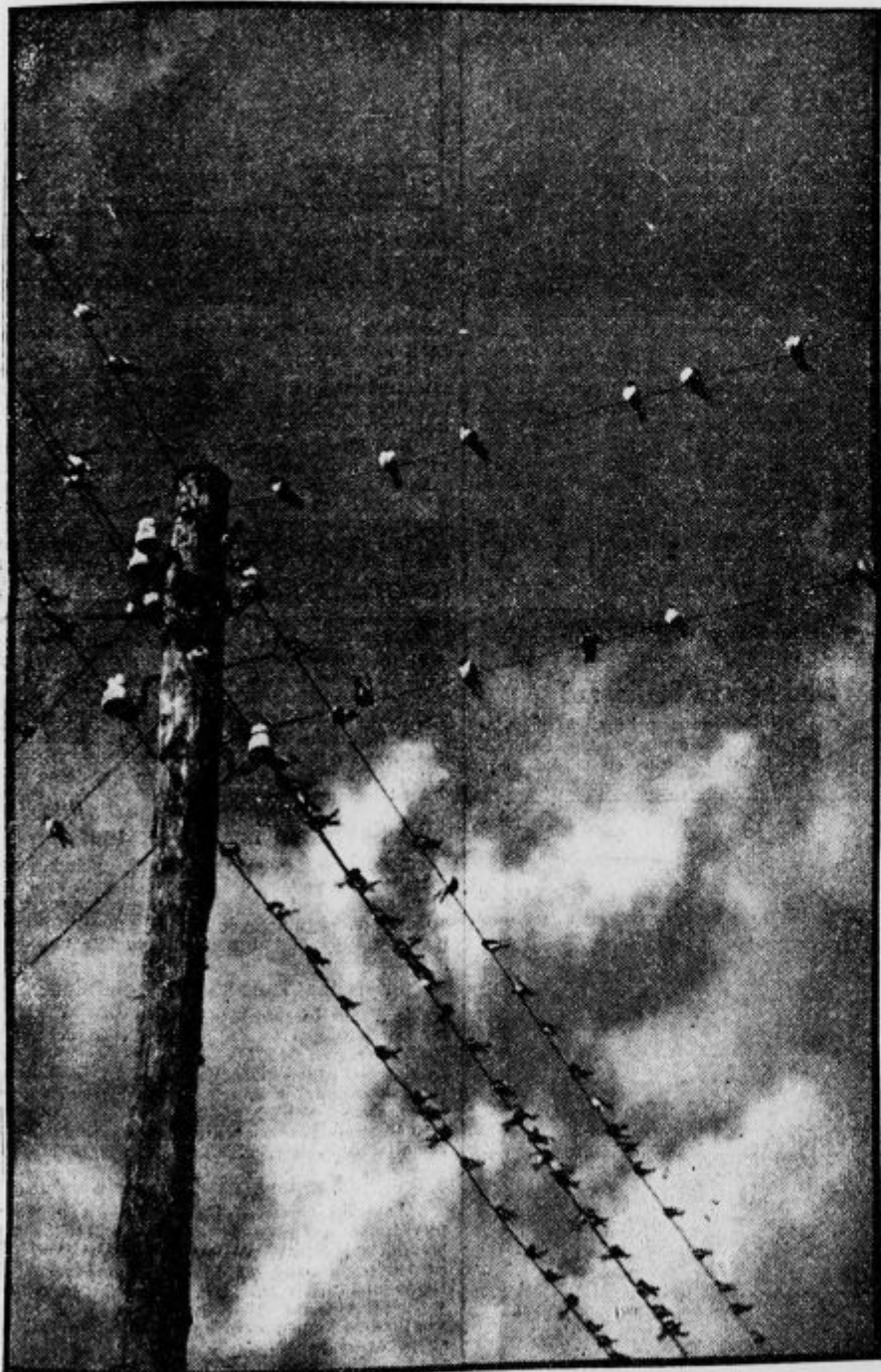

Domoljub

V Ljubljani 24. septembra 1942-XX

55 - Štev. 39

Ko se lastovke selijo

V ogledalu

Ljubezen ali odlikovanje

France pride Janeza obiskat. Dolgo časa se že nista videla. Janez pokaže Francetu vsa skrbno shranjena pisma, ki mu jih je bil ta iz tujine pisal.

France pa se prisiljeno nasmehne ter brž napelje pogovor drugam. Bržkone je to storil iz gole skromnosti, ker se brani časti, češ: jaz in moja pisma pač niso vredna tolike pozornosti. Vendar bi rekli k tej skromnosti tolet

Ce si, France, toliko skromen, da te taka odlika moti, zakaj pa si se takoj zavedel odlike, ki ti jo je bil prijatelj Janez izkazal? Ali ni velika odlika, da prijatelj tako skrbno hrani, kar je prejel od tebe?

Prav gotovo bi bil v mojih očeh bolj plemenit, ko bi te bila prijateljeva vdanost živo ganila.

Ozkosrčna hvaležnost

Zdi se mi, da sem prav gotovo hvaležnega srca. Saj dostikrat govorim: Zahvaljujem se Ti, o Bog, za vso jed in pijačo, zahvaljujem se Ti za zdravje in blagoslov na polju in doma v hiši.

Vendar zakaj tako redkokdaj molim za svoje rajne starše in dobrotnike? Zakaj nikoli ne vidim in ne priznam, kaj vse store za me moja žena, moj sosed, moj hlapec in moja dekla? Zakaj se ne spominjam naklonjenosti in truda, ki so ga imeli z menoj moji učitelj, dušni pastirji, predstojniki? Kaj niso za Bogom tudi ti upravičeni do moje hvaležnosti?

In le zakaj se zahvaljujem zgolj za dobrote, ki jih je ljubi Bog naklonil meni, nikoli pa ne za dobrote, ki jih je izkazal drugim? Bojim se, da samega sebe slepim, ko mi slim; da sem hvaležen.

Morebiti izrekam zahvalo Bogu zgolj zato, ker so me drugi naučili, da je to moja dolžnost, ki je nikoli ne smem opustiti. Zahvaljujem se pač Bogu, ker tako hoče Bog sam, ne pa tudi jaz!

In če se res zahvaljujem Bogu, storim to, ker mi Bog v srce vidi. Vendar je vse nekam hladno, kakor bi samega sebe hotel slepiti, morebiti tudi Boga, ko bi to bilo mogoče.

Hvaležnost je plemenita cvetka, ki jo mora človek skrbno gojiti v svojem srcu, da bo ljuba Bogu in nam lajšala življenje.

Duhovit hočeš biti

Prijatelji, kaj bi delal, ko bi ti kdo očital? Tebi le več do osebnega ugleda in pohvale kakor pa do dostojnosti! Prav gotovo bi bil hudo užaljen ter bi zaljivcu očital, kako krivico ti dela.

Zgodi pa se, da sediš kje v kaki veseli družbi, kjer se s prijatelji kosate, kdo bo povedal bolj duhovit dovtip. In tako te ima, da bi se postavil s svojo duhovitostjo, da ne moreš zamolčati dovtipa, čeprav veš, da je surov, dvoumen in umazan, da ne moreš molčati, ko je duhovito treba koga drugega osmežiti ali celo užaliti.

Takrat se domisli in pomisli, ali ti je on res storil krivico.

Vojni dogodki preteklega tedna

Velik angleški poraz pri Tobruku

Italijansko vojno poročilo št. 840 od 14. septembra sporoča: Ko je sovražnik dalj časa z letali napadal Tobruk, je poskušal s padalci iz lahkih ladij izkrcati svoje čete v Tobruku. Ta napad je podpiralo šest vojnih ladij. Obramba je takoj posegla vmes ter razbila sovražni poskus. Dve sovražni vojni ladji sta bili zažgani, ena se je popolnoma potopila. Sestreljenih je bilo šest sovražnih letal. — V noči na 10. september so angleška torpedna letala napadla in potopila italijansko bolniško ladjo »Arnos«, ki je plula v Tobruk po ranjence. To je v enem tednu že drugi angleški napad na bolniško ladjo. Prvi napad se ni posrečil, pri drugem pa je izgubilo življenje 23 bolničarjev in štirje mornarji.

Vojno poročilo št. 841 od 15. septembra naglašuje o sovražnem izkrcanju pri Tobruku, da se je začelo v noči 14. septembra s močnim pomorskim letalskim napadom ter bilo popolnoma končano ob 9 dopoldne. V petih urah so bili popolnoma uničeni vsi oddelki, ki so se izkrcali. Bataljon »San Marco« in drugi italijanski oddelki, ki so z njimi junaško sodelovali tudi nemški oddelki, so v srditem boju premagali sovražne oddelke, katerim se je posrečilo izkrcati se. Med njimi je bilo tudi nekaj padalcev. — Izmed angleških ladij, ki so podpirale napad, so bili potopljeni trije rušilci, nekaj zvižnih čolnov ter mnogo sredstev za izkrcavanje. Nato so italijanska ter nemška letala napadla pomorske sile, ki so se umikale proti vzhodu, ter potopila še eno križarko, en rušilec ter več torpedovk. Resno pa so poškodovale lahko križarko ter nekaj lažjih ladij. — V naših rokah je ostalo 576 ujetnikov, med njimi 43 častnikov, več sto Angležev pa je bilo mrtvih in ranjenih. Zaplenjenega je bilo mnogo vojnega gradiva. — Naše skupne izgube pa so razmeroma nizke.

Vojno poročilo št. 842 od 16. sept. Med čiščenjem v Tobruku smo zajeli še 20 Angležev. Naša letala so zasledovala sovražne pomorske sile ter jih napadala. Napadala so tudi zbirališča angleških avtomobilov ter jih mnogo zažgala. — Nemški lovci so sestrelili 22 angleških letal. — Malto so naša letala bombardirala.

Vojno poročilo št. 843 od 17. septembra. Topniško in ogledniško delovanje v Egiptu. Letalstvo deluje zoper sovražne oklepne oddelke. Zavezniška letala in topovi so zbili sedem angleških letal. — Ena naša podmornica se ni vrnila v oporišče.

Drzen italijanski vpad v Gibraltar

Italijansko vojno poročilo št. 844 od 18. septembra poroča o temle nadvee junaškem in čudo-

vito drznem nastopu Italijanske vojne mornarice: Napadalne sile kralj. italijanske mornarice so vdrle v gibraltarsko sidrišče, kjer so potopile parnik »Ravens point«. Pri tem so spet druge napadalne sile v letem sidrišču hudo poškodovale parnike »Meta«, »Shumac«, »Empire snipek«, »Baron Douglas« in še en parnik neznanega imena. Večina napadalcev se je vrnila.

K temu italijanskemu vojnemu poročilu dodajajo nemški in drugi listi, da je s tem bleščečim italijanskim dejanjem angleškemu ugledu zadan nov hud udarec.

Italijansko vojno poročilo št. 845 od 19. septembra navaja, kako so italijanska in nemška letala zbijala angleške oklepne oddelke ter tudi njihova letala. — V Sredozemskem morju je italijanska torpedovka, ki je spremljala konvoj, potopila sovražno podmornico.

Junaška dejanja italijanskih sil ob Donu

Dodatek k italijanskemu vojnemu poročilu št. 843 se glasi, da so na odseku, ki ga ima zasedena naša armada na Donu, Sovjeti 11. in 12. septembra znova izvedli s podporo številnih tankov n. nožični napad na ekrajni krili kolena pri Veršanonu. Razvili so se siloviti boji, toda nasprotni pritisk je bil zadržan in boljševidni oddelki, ki jim je uspelo priti preko reke, so bili ustavljeni, ne da bi mogli doseči znatne uspehe. Divizije »Ravennac«, »Cosseria« in oddelci Črnih erajev »23. marec« so se z velikim zaletom spustili v protinapad, da bi izločili lažji sovražni vdor. Uspeh tega nastopa je bil popoln: majhen vdor, ki ga je sovražnik spodbujal naredil v našo razpostavitve, je bil odrezan od izhodišča in sovražne sile, ki so prodrle v koleno, so bile popolnoma uničene ali zajete. Pri tem nastopu, ki je v zvezi s prejšnjimi boljševidskimi nastopi v namenu, vrči nazaj nemške napadalne čete, delujoče med Donom in Volgo, so imeli Sovjeti težke izgube. Na bojišču so našli nad 2500 mrtvih, ki sta jih izgubili dve sovjetski diviziji, poleg tega je bilo prijetih nekaj sto ujetnikov ter važen plen, sestojel iz orožja in gradiva. Zasedba desnega Donovega brega je tako zopet trdno zavarovana po naših delah, kar dokazujejo številni in uspeli udarci, smelo izvedeni zadnje dni na nasprotnem bregu reke.

Silni boji za Stalingrad

Najhujši boji divjajo zdaj pri Stalingradu, kjer so nemške čete vdrle, kakor naglašuje nemško uradno poročilo 14. t. m., v utrbe ob mestni meji.

Mesto Stalingrad ob Volgi, ki je celih 17 kilometrov dolgo, ter okolica, kjer so zdaj najhujši boji. Zavezniške čete so vdrle že v sredino mesta.

Sovražnik je delal protinapade, bil odbit ter izgubil 29 tankov.

Dne 15. septembra se uradno poroča, da se zmagoviti napad s podporo letalstva na Stalingrad nadaljuje in razširja. Sovražnik je spet izgubil 20 tankov.

Dne 16. septembra se poročilo glasi: V boju pri Stalingradu so po erditih bojih bili doseženi važni deli ozemlja. Letalstvo podpira boje.

Dne 17. septembra: Boji za utrjeno mesto Stalingrad se neprestano nadaljujejo.

Dne 18. septembra: V boju za Stalingrad so bili v erditih bojih ob tesnem sodelovanju med vojsko in letalstvom doseženi nadaljnji uspehi.

Dne 19. septembra: Boj za Stalingrad se proti žilavemu odporu uspešno nadaljuje. S težkimi izgubami se je izjalovil z močnimi sovražnimi pehotnimi in tankovskimi oddelki od severa izvedeni krajevni razbremenilni napad proti nemški višinski postojanki. Sovražne sile, ki so vdrle v nekaj postojank, so bile premagane v odličnem sodelovanju vojske in letalstva. Zajetih je bilo mnogo ujetnikov ter uničenih 120 tankov.

Nemška uradna poročila naglašajo, da se tudi drugod boji uspešno razvijajo.

Sovražne izgube na morju

Nemško uradno poročilo od 19. septembra poroča: Nemške podmornice so v treh bojih v Karibskem morju, pred Afriko, na reki Sv. Lovrenca in v Lednem morju potopile 19 ladij s 100.000 tonami ter en vlačilec. Tri druge ladje so bile tudi torpedirane.

Zgradba čezsaharske železnice

Iz Francije poročajo, da je začelo v decembru lanskega leta obratovati v Afriki prvih 200 km skupno 3400 km dolge proge. Proga je že dosegla pravo puščavo. Na delu je 880 evropskih inženirjev in tehnikov ter tisoč domačinov. Zaradi velikih peščenih viharjev je delo zelo težavno. Pogonsko sredstvo na progi bo iz zemeljskih orehov, alkohola in raznih rastlin.

Razstava na dnu morja

Angleški časopis »Times« poroča o potopitvi neke angleške torpedovke v Atlantskem morju, potopljene po nemški podmornici. Na krovu torpedovke je bilo celotno gradivo za vojno umetniško razstavo, ki naj bi jo odprli v Južni Ameriki. Med drugim se je z ladjo vred potopilo 170 slik angleških slikarjev, ki so prikazovale Anglijo v vojni.

Nova čokolada

V Revalu je začela izdelovati neka tovarna nov nadomestek za čokolado. Izdelek je sestavljen iz ržene moke, graha, žita in praznega fižola, katerim dodajo rastlinska olja, sladkor in esence, ki imajo isti okus kot čokolada, pa tudi podobne rešilne snovi.

Koncentracijsko taborišče sovjetskih ujetnikov v zaledju ruske fronte pod stražo italijanskih vojakov.

V partizanskem ujetništvu

Tako pripoveduje fant, ki je to vse sam doživel

Fant, ki so ga dne 28. junija partizani z drugimi tovariši vred ujeli in odpeljali s seboj v partizansko ujetništvo, iz katerega pa se je po 48 dnevni sužnosti srečno rešil, nam je pripovedoval svojo zgodbo, ki jo tukaj v kratkih besedah ponovimo, da bo svet vedel, kakšna je resnica o partizanih in njihovih dejanjih.

Preden so jih partizani zajeli, so jih obstrlevali s težkimi strojnimi. Med njimi je bilo takoj več mrtvih, še mnogo več pa ranjenih. Nato so jih vlekli s seboj v svoja taborišča, kamor so prišli nekako ob 9 dopoldne.

Nato sam takole pripoveduje:

»Če smo spočetka mislili, da so partizani kaka urejena vojska, kjer je red in disciplina, smo se kmalu prepričali o nasprotnem. Namesto dobrih uniform smo v taborišču zagledali tolpo razcapancev, ki niso bili prav nič podobni, da bi hoteli ali mogli koga osvoboditi. Videli smo tudi partizansko taborišče, ki je vsakega izmed nas močno razočaralo. Mislili smo, da bomo videli kako urejeno vojsko, smo pa zagledali umazane in razcapane ljudi, ki so vrhu vsega bili še slabo oboroženi. Tukaj so prišli nas gledat partizani Dakijevega bataljona ter več partizank, ki so se vlačile po taboriščih. Tukaj so nam skuhalj jed, nakar smo morali biti zraven pri ustanovitvi »svobodne sovjetske republike«. Med zborovanjem so nam dopovedovali, da smo zdaj osvobodjeni in rešeni. Dali so nam na razpolago tri možnosti: ali gremo med bojevnike, ali med delavski bataljon ali pa gremo domov. Velikanska večina bi nas bila seveda rada šla domov. Tudi jaz sem mislil, da pojdem domov. Tedaj pa pristopi k meni partizan, ki sem ga v Ljubljani dobro poznal in včasih ni bil komunist. Zdi se, da je fant še obrnil dobro srce. Zato mi je skrivaj zasepetel, naj ne silimo domov, ker je to le past. Svetoval nam je, naj se priglasimo za delavski bataljon. To smo tudi storili, sicer bi danes ne bil več živ. Kakih 15 fantov je zaupalo partizanom in so rekli, da hočejo domov. Te so potem postrleli.

Ob devetih smo odšli na pot. Začeli so se alarmi, ker so Italijani začeli pritiskati za nami. Zato so zdaj sledili muke in trpljenja polni dnevi. Čez dan smo kje skrili čepeli, ponoči pa smo marširali. Tako nismo nič spali, ker smo se tudi čez dan morali skrivati kjerkoli. Tako smo čez dva dni in dve noči vsi izmučeni prišli v Otave, kjer so nam ljudje dali suhih krljev. To je po treh dneh bilo naše edino okrepčilo, saj niti vode nismo dobili.

Tako smo več dni tavalj od taborišča do taborišča, mimo Krma čez Kurešček, Zapotok, Rob, Dobropole, Struge, Hinje na Kočevsko. V kočevskih hribih smo se ustavili, da smo lahko na eni strani gledali kočevsko cerkev, na drugi strani pa v Toplica.

Strah pred belo gardo

Tukaj smo bili delj časa. Morali smo trdo delati in smo bili strogo zastraženi. Tukaj smo tudi ališali, kako se partizani menijo o beli gardi. Vse je bilo v strahu pred njo. Pravili so, koliko jih je, da so silno imenitno oboroženi in v novih uniformah itd. Naši stražniki so nam tudi povedali, da so partizanski oddelki hoteli belo gardo uničiti. Močni oddelki so šli na nje in jih hoteli v zasedi pokončiti. Preden pa so zasedo izvedli, so bili že sami v zasedi. Bela garda jih je napadla in pokončila. K nam so res prinesli nekega ranjenca, ki je povedal, da ga je bela garda zdelala. Teg siromaka smo morali, ko smo se umikali na varno, nositi s seboj, pa je kmalu potem umrl.

Mislili smo, da je bela garda nam že za petami. Vsi veselji smo upali, da bodo beli zdaj zdaj pri nas in nas bodo rešili. Toda ni jih bilo, pač pa je strah pred njimi šel daleč tja v kočevske gozdove, kjerkoli so bila partizanska taborišča.

Z nami v delavskem bataljonu je bil tudi lep fant, sin trdnega kmeta od Dobniča doma. Ta nam je pripovedoval, da so ga partizani z zvijačo izvabili s seboj. Prišli so ponoči k njemu domov ter ga povabili, naj gre malo na vas pet. Ko je fant bil zunaj, so ga prijeli

ter odvlekli v gozd h komandantu, ki ga je velel vtakniti v delavski bataljon.

»Enakost« med komunisti

Ta fant je bil še nekam dobro opravljen. Nosil je namreč tisto obleko, v kateri je tisto noč šel na vas. Tudi mi smo imeli tiste obleke, ki smo jih 28. junija imeli na sebi. V tej obleki smo morali najprej v Novem logu, nato na Belem kamnu in na Pogledu delati poljska dela, orati, gnoj voziti, trositi, kidati itd. Voditelji so nam veleli, naj ne gledamo na obleko, češ da bomo, ko to strgamo, drugo dobili. Toda manjši partizani so nam dejali, naj se na novo obleko ne zanašamo, ker še sami nimajo kaj obleči in obuti. Zato smo potem res pazili na obleko in obutev. Spoznali smo namreč, da so partizani sila slabo oblečeni. Videl sem kmečkega fanta nekje od one strani Save, ki je obleko že še imel, čevlje je pa nosil nekeke ženske copatke, ki so bile tako raztrgane, da se je za njim vlekel.

Kajpada niso vsi partizani bili slabo oblečeni. Med partizani so namreč tri kaste, ki se hudo ločijo med seboj.

Prvi so partijci. To so zapriseženi komunisti, člani komunistične stranke. Ti imajo med partizani vso oblast in tudi vse predpravice. Le-ti smejo komandirati, vsi drugi morajo ubogati. Za nje je od drugod zaplenjena obleka, za nje novi čevlji, za njihove »tovarišice« nove in tople obleke, za nje dobra in posebej pripravljena hrana, meso, pečenka itd. Med te spadajo vsi voditelji in komandanti ter komisariji. Med njimi sem opazil mnogo tovarniških delavev, trgovskih agentov, mesarskih pomočnikov. Ti, s katerimi sem jaz imel opravka, so bili doma po večini iz Most, Bizovika, od Device Marije v Polju, iz Smartna in tod okoli. Ti so bili tudi najhujši z nami.

Ves čas, kar sem bil med njimi, sem samo na Krimu videl, da je štab s komandantom na čelu jedel isto hrano, kakršne so bili deležni tudi drugi. Povsod drugod sem videl strahotno razliko med partijci in drugimi.

Drugi so partizanski bojevniki. Ti se sicer dele v komunistične simpatizerje in navadne partizane, ki so po svoji neumnosti ali kaki nesreči zašli v to družbo. Ti so »krma za tope« kakor pravijo. Imajo pa nekaj več svobode, ker niso tako pod strogim nadzorstvom kakor smo bili mi. Med njimi je tudi več kmečkih fantov iz raznih krajev, ki so zašli v te vrste, zapeljani po propagandi. Vsi pa so hudo razočarani nad tem, kar so tukaj doživeli. Zato ni čudno, če je med njimi vedno dosti dezertjerjev. Ker niso bili tako zastraženi, so laglje pobegnili.

Tretji so pa delavci. To smo bili v glavnem mi, ki smo bili nekaki sužnji v komunističnem kolhozu. Povedati moram, da je med nami bilo nekaj takih fantov, ki so doma v Ljubljani, zelo delali za partizane. Zdjaj so bili vsi ozdravljeni in nekateri so pobegnili. To se je zgodilo v Pogledu. Zaradi tega so partizani padli po nas, češ da smo mi krivi njihovega bega in da smo jim pomagali.

Takoj so nas vtaknili v klet, kjer smo bili močno zastraženi. Zdjaj so se začeli zanimati za vsakega izmed nas, kaj je bil prej. Tako so kmalu dognali, da smo bili vsi proti partizanom. Zlasti so grozili, da bodo pospravili vse »Mladce Kristusa Kralja« in vse »Stražarje«. Te dijake so imeli najbolj v želodcu. Bila so dolga zaslišanja, da smo bili že vsi izčrpani, izpraševalci pa so se menjavali vsake pol ure. O našem delovanju v Ljubljani so bili natanko poučeni. Celu to so vedeli, kaj je kdo kdaj v šoli zoper partizane rekel in kaj smo se nekoč menili pri pevski vaji, ki smo jih imeli nekje v Ljubljani.

Naše muke rastejo

Naša ječa je bila močno zastražena. Straži je poveljeval poveljnik 1. delavskega bataljona tovariš »Stefanov«, kakor je bilo partizansko ime tega moža. Bil je ovarniški delavec črnih las. Njegovega imena ne vem. K njemu so po-

tem prihajali komandanti in tudi navadni partizani osednjega Dakijevega bataljona. Med drugim je prihajal visok mož, ki je baje tam doli okoli Metlike igral veliko vlogo. Bil je videti izobražene, bil pa je tako strasen, da se mu je glas kar tresel, kadar je govoril z nami in nam grozil. Vsi ti komandantovi gostje so prihajali zato, da so nam skozi okno grozili.

Brž ko so oni fantje pobegnili iz suženjstva, se je naš oddelek moral naglo preseliti. Tako so tudi nas vzeli iz tiste luknje so so nas pod močno stražo gnali na Toplo reber, kjer so nas spet vahnili v luknjo. Nas je vodil oddelek, kjer je bilo 10 oboroženih stražnikov, dve partizanki in 2 železničarja. Med stražniki je bil posebno surov neki 20letni poba, ki je bil doma izza Bežigrada. Eden izmed železničarjev je imel partizansko ime »Fazan«, naš komisar, ki nas je najbolj pestil, se je pa partizansko pisal »Sandic«. Bil je poprej v Ljubljani agent za vitamine.

Ne morete si misliti, kaj smo pretrpeli, ko so nam venomer grozili s smrtjo. V novi ječi je stražar z nami govoril. Dobrohotno nam je pripovedoval, da za nas ni rešitve, ker smo politični zločinci. Naj kar pričakujemo, da nas bo komandant nekega dne poslal v gozd, kjer nas bodo poklali.

V takem strahu in smrtni grozi so se zasliševanja nadaljevala. Nekega večera pa je štab našega oddelka kar naenkrat izginil iz Tople rebri.

Na Veliki Šmaren — rešeni!

Malo poprej je prišla v vas novica, da so bližajo Italijani. Takoj je nastala silna zmeda, nekateri so začeli kar puške proč metati. Takoj je bil na gmajni sklican zbor ter razglašeno obsedno stanje. Nato je štab z vsem oddelkom odhitel neznanu kam.

Nas pa so pustili v kleti. Za stražo so nam dali močno oboroženega partizana Pavla. Ta je bil lep, visok kmečki fant od D. M. v Polju. Pod seboj je imel dva ranjena partizana in eno partizanko. Oba ranjenca sta bila huda reveža, ki so jima rane že gnile, zlasti tiste mu, ki je bil ranjen v usta. Ta Pavle je dobil od komandanta ukaz, naj nas privede za njim. Če pa bi tega ne mogel, naj nas postrle kakor pse. Pavle nam je velel, naj gremo za njim, fa zdaj smo začeli bloditi brez jedi in pijače, v dežju in vetru. Tri dni smo tako blodili tam okoli, ker nihče ni upal nazaj v vas. Nazadnje je Pavle nekega jutra velel, naj krenemo po tej in tej poti, da gremo proti Žužemberku. Mi pa smo se v goščavi »izvabili« ter krenili nazaj proti Topli rebri. Pol ure pred vesjo smo se skrili v goščo ter oprezovali, kaj je v vasi. Ker je bilo v vasi vse tiho, smo previdno šli v vas ter se skrili v neko hišo. Jaz pa sem šel po vasi gledat, kaj bi počeli. Naenkrat zagledam italijanskega vojaka, ki je z avtomatičnim orožjem hitel skozi vas ter gledal, kje je sovražnik Brž stoji pri meni ter me vpraša, kje so komunisti. Jaz povem, da so odšli v gozdove. Kmalu jih je bilo še več, ki so takoj začeli izpraševati, ali smo mi tisti nesrečniki, ki smo ujeti. Povedal sem, da smo mi tisti. Naši, ki so ušli, so italijanskim vojakom povedali, kako je z nami.

V Toplicah smo bili deležni najlepšega sprejema in po 48 dneh spet med ljudmi.

Vedno nove partizanske žrtve

Število žrtev, ki jih je zahtevala partizanska podivjanost, je veliko. Nedoradni ljudje, ki partizanskim poglavarjem niso bili po godu, so dali svojo kri, ki zdaj kliče v nebo in po vsej slovenski zemlji, kakšna je avoštva, ki jo je Slovencem namenila tiista družba, ki si je naredila zveneče ime »Osvobodilna fronta«.

Župnik Jakob Omahna umorjen

Kdor je župnika Jakoba Omahna poznal, ve, kako dobrodušna in ljubezniva duša je bil ta plemeniti in preprosti mož. Ker pa je kol dober katoliški duhovnik sodeloval pri Katoliški akciji, je moral pasti. Ze pred dalj časa so v Dragatuš pridrevli divji komunistični partizani, ki so pograbil župnika in kaplana. Čez tri tedne so kaplana pripeljali nazaj v Dragatuš, župnika pa so umorili na Ko-

ževkem nekje blizu Koprivnika. Njegov grob še ni znan. — Natančnih poročil o njegovi smrti nimamo, nepotrjene govorice pa vele, da je čela tolpa prišla po župnika. Med tolpo se je zlasti odlikovala neka ženska. Baje so župnika vrgli na grnado. — Kakor rečeno, pa to poročilo še ni potrjeno. Prav tako ni še potrjeno poročilo, da bi bila vsa tista tolpa s tisto žensko vred že v rokah pravice. — Župnik Omahna je že tretji dubovnik v Beli krajini, ki je njegovo življenje terjala partizanska podivjanost. Pred njim sta bila mučeniške smrti že umrli suhoreški župnik Raxtresen, semiški kaplan-begunec Kafolt in zdaj pa še dragatuški župnik Omahna.

Poleg teh je bil umorjen tudi profesor Anton Oven ter upravitelj drevnice v Metliki Anton Stare.

Druge žrtve

Ze dne 17. majnika so partizani iz Bizovika pri Ljubljani odpeljali vzornega fanta. 19 let starega Pavliha Janeza, ki je obiskoval 4. letnik učiteljskega ter bil vnet član dijaške katoliške akcije. Prav zaradi tega so ga zasovražili. Ko so v Bizoviku bile šmarnice, ki se jih je Pavliha udeležil skupaj s svojim dobrim prijateljem Francetom Jakšem, so pridrveli partizani ter pobrali oba fanta, dve dekletu ter še eno žensko. Ženske so pozneje izpustili, oba fanta pa ubili.

V Plešivici so partizani v noči od 25. na 26. avgusta odpeljali dva kmeta, in sicer Ivana Mraka ter Antona Brenčiča. Oba so umorili ter tako dokazali, kako mislijo osvoboditi slovenski narod.

Ivan Mrak in Anton Brenčič

V občini Šent Jernej je že štiri leta deloval občinski tajnik Alojzij Šetina. Svojo družino je imel v Gotini vasi, kamor jo je hodil redno obiskovat. Dne 13. junija se je spet odpeljal s kolegom k svoji družini, ki je bila med tem narasla za novega otroka, ki je bil 14 dni star. Nazaj grede so ga na Mokrem polju partizani ugrabili ter tri dni mučili. Dne 17. junija je bil siromak že tako zdelan, da si niti groba ni mogel več sam izkopati. Ustrelili so ga pri Tolstem vrhu. Sodnika in rablja sta mu bila Maks Vale in brusač Pirkovič.

Vsi ti drugi so morali umreti, ker niso soglašali s komunizmom, ki ga so sovobodilna fronta s ognjem in mečem razširila in vsiljuje. Vsi ti so umrli kot katoličani, ki so hoteli oostati zvesti svojemu prepričanju.

Na Polževem je umrl mučeniške smrti Zupančič iz Stranske vasi. Partizani so ga odpeljali kakor toliko drugih ter ga pri zasliševanju vprašali, če je za partizane. On jim je odgovoril, da ni. Vprašali so ga, zakaj da ne. Rekel jim je, da zato ne, ker ima otroke in jih mora učiti Boga spoštovati. Ker se ni dal pregovoriti, da bi bil za partizane, so ga

Italijanska sprednja opazovalna straža na egiptskem bojišču.

predali mučiteljem. Ti so mu stopili na roke in noge ter ga začeli nato z nožem klati. Ko pa se mu je zvila roka in je hotel odstraniti naperjeni nož, so ga do kraja zabodli. Umril je torej čisto jasno za vero v Boga, ki mu je nobeno mučenje ni moglo omajati.

Jasen dokaz mučeništva za vero nudi primer Cilke Suštaršičeve iz Šmihela. Cilka Suštaršič je bila članica šmihelske Katoliške akcije. Partizani so ji prepovedali iti za prvi petek v juliju k svetemu obhajilu. Cilka jih ni ubogala, temveč je kljub partizanski prepovedi šla k pobožnosti prvih petkov. Ko se je vračala, so jo v bosti zajeli partizani ter jo takoj obsodili na smrt.

Kakor nam poročajo, so partizani samo v Župniji Šmihel pri Novem mestu umorili 87 poštenih ljudi, najboljših med dobrimi.

Partizanstvo žanje, kar je sejalo

Se nikoli naš narod ni tako jasno videl pred seboj urasničene svetopisemske besede: »Kdor za meč prijemlje, bo z mečem pokončan.« Z mečem in nožem so sejali smrt med slovensko ljudstvo, zdaj pa žanjejo sami smrt in razsulo. Ljudstvo samo se je začelo otresati svojih najhujših krvotokov ter prijemlje za orožje v obrambo svojega življenja. Tako je partizanstvo kar nenkrat postavljeno pred dejstvo, ki ga ni pričakovalo, da si ga je izvažalo. Ljudski odpor partizani imenujejo »belo gardo«. To so toliko časa klicali in z njo strašili, da so jo zdaj res priklicali.

Ujeti partizanski zapeljavec Franc Zemljak iz Pišec pri Brežicah je povedal, da so zdaj vse zveze med partizanskimi oddelki pretregane po sbehi gardije. Zakaj pa se zdaj partizani bore, tega navadnim partizanom voditelji ne povedo. Ti se morajo na višji ukaz pač boriti, kakor je ukazano, ne da bi vedeli, zakaj. Navadnim partizanom postaja jasno, da ne gre za osovoboditev Slovenije, marveč zgolj za revolucijo. Toda vodstvo samo je že obupalo nad svojimi uspehi. Zdjaj gre vsakemu le za golo življenje. Tovarštva, toliko opevanega, pa med njimi nikoli ni bilo. Nemoralnost med njimi je velikanska. V taboriščih je polno deklet, ki pa smejo biti le voditeljcem na razpolago. — Tako ena izpoved.

Vaška straža v Dobropoljah je ušla dva partizana, in sicer Lužarja Ludvika iz Mirne peči in Franja Turalija iz Travnika v Bosni. Ta dva sta izpovedala, da sta skušala prenesti pošto, da pa sta medtem bila ujeta. Dalje sta povedala, da je zdaj partizansko življenje postalo neznosno, da ni hrane, pač pa obup med njimi ter si vsak želi le to, da bi bili njihovi oddelki s komandanti na čelu čimprej pobiti. Vsak bi se rad že vdal.

Pri Dobropoljah je vaška straža ustavila neko žensko, ki je ponuči hotela neopaženo mimo. Ker se na klic niso ustavila, je straža streljala ter jo zadelo v grlo. Reva je kmalu nato umrla. Se prej je povedala, da se piše Urška Marolt, da je doma iz Ljubljane in da so poveljniki poslali v hrbe reorganiziranih razkropljenih partizanskih oddelkov. Na poti tja jo je zadelo kroglo. Se prejšnji večer je bila vasa malodušna ter je v taboru obupavaša, kaj bo iz tega.

Kaj je NOVEGA

d Papeževa sestra Elizabeta Rossignani Pačelli je bila pred kratkim botra 12. sinu Josipa Scacchija v kraju Solbiate Comasu pri Comu.

d Milijon lir je izročil papežu Piju XII. ob posebnem sprejemu kardinal Lavitano, predsednik osrednjega odbora za papežev jubilej. Znesek milijon lir je že drugi prispevek italijanskih katoličanov za zgradbo cerkve sv. Evgena v Rimu.

d Sveti oče Pij XII. je poslal oni ponedeljek po radiu posebno sporočilo evharističnemu kongresu v San Paolu v Braziliji. Naprosil je vse zbrane vernike, naj še nadalje ohranijo v svojih sreih vero v Boga in naj zvesto ostanejo v naročju velike katoliške družine.

d Navodila za določitev začasne vojne doklade za aktivne državne nameštence je prinašal »Slovenec« z dne 18. septembra 1942.

d Proč z evadžtvom. Poveljstvo napadnega oddelka Crnih sraje je sklenilo prijaviti vojaškemu sodišču neko Trček Ano iz Ljubljane, ker je zakrivila zločin obrekovanja. Trčkova je namreč ovajala Slovence, o katerih je vedela, da niso krivi ter jim pripisovala posest orožja, streliva in komunističnega propagandnega materiala. To je delala z namenom, da bi bile obsojene osebe, napram katerim je bila dolžnica za denar, do karetega je prišla v zadnjem času na sleparski način.

d Italijanski glasbenik in skladatelj Pellegrini, ki deluje že več let kot vodja mestnega orkestra v kitajskem Šangaju, si je priboril nagrado, ki jo je bila razpisala mandžukujška vlada za najboljšo simfonično skladbo, s katero naj se proučavi obletnica mandžukujškega cesarstva.

d Zlato poroko sta praznovala te dni Ivan in Marija Pestolnik iz Ljubljane. Mnogo srečnih in blagoslovljenih let.

d Velikanski roji žuželk, podobnih kresnicam, so se pojavili po umbrskih poljih v Italiji kjer delajo škodo na rasti in listju. Žuželke so prodrle tudi v stanovanja, kar ne pomnijo tudi najstarejši kmetovalci.

d Čas za odpiranje in zapiranje trgovin, obrtnih in industrijskih obratov in potovalnih pisarn, je nastov odredbe, ki jo je te dni izdal Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino.

d Razpušteni občinski odbori. V zadnjih dneh so bili razpušteni sledeči občinski odbori: v Starem trgu pri Ložu (komisar Ludvik Kržič), v Fari (komisar Bukovac Matej).

d Letošnja trgatve na Dolenjskem kaže kar izvrstno. Ne bo sicer mnogo pridelka, ker je bila zima 1941-42 preostra, toda grozdje bo dalo izvrsten mošt in še boljše vino. Po kakovosti letošnje vino ne bo dosti zaostajalo za najboljšim vinom, ki so ga našli kraji dali v zadnjih desetletjih, namreč l. 1917. Jagode domačega grozda so zaradi suše res majhne, toda sočne in že sedaj sladke.

d Sprememba odškodninskih zneskov. Visoki komisar odreja: 1. Odškodnina, ki jo je plačniti pošiljatelju za izgubljeno pošiljko, se določa takole: a) zaprta pisma 25 lir; b) za odprte pošiljke, razen za navedene pod točko c) 15 lir; c) za periodični tisk, ki se pošilja s pavšalno poštnino za propagandni neperiodični tisk, če obsega vsaka pošiljatev vsaj 10.000 izvodov, za zavoje s knjigami, ki jih pošiljajo založniki ali knjigarnarji in za brezplačne medicinske vzorce 7.50 lire; d) tiskovine namenjene slepim 5 lir. 2. Odškodnina po prednjem členu se izplačuje edinote, če se je pošiljka reklamirala v roku šestih mesecev od dneva poštnega prevzema. Nikakršna odškodnina ne gre v primerih izgube zaradi višje sile.

d 46.000 otrok je letovalo v letošnjem poletju v 3 menah po 28 dni v poletnih kolonijah Zveznega poveljstva GIL-a v Rimu. V kolonijah je sodelovalo 6000 oseb.

d Nesreča na počiva. Voz drv se je vsul na 27 letnega posestnikovega sina Jožefa Goričeva iz Malega Slatnika; mu zlomil obe nogi. — Pri kožnji otave si je presekal mišice na nogi 26 letni hlapec Janez Hlade iz Globokega. — Pri padcu s poda si je zlomil nogo 32 letni kolar Anton Tersegav iz Kronovega. — Pri podiranju dreves se je hudo poškodoval Marolt Alfonz, 50 letni posestnik iz Vidma pri Dobropoljah. — Pri

padcu z voza si je zlomil nogo 11 letni Kos Stanislav iz Ljubljane. — Pri padcu s stola si je zlomila roko 17 letna Mlakar Zora iz Ljubljane. — Pri padcu z drevesa si je zlomil ključnico 16 letni Virant Ivan iz Ljubljane. Bogomir Pretnar pa nogo v gležnju. — Pri padcu z voza si je zlomil nogo 72 letni ljubljanski postrežek Franc Erjavec. — Po stopnicah je padla in si zlomila nogo 83 letna upokojena ljubljanske tobačne tovarne Antonija Kastelečeva.

d Za večno lučko sv. Frančiška darujejo leto za letom vrstoma olje razne italijanske škofije. Letos je na vrsti Genova. Večjo količino olja za večno lučko sv. Frančiška Asiškega je prvi poslal tamošnji nadškof mons. Piero Boetto.

NOVI GROBOVI

V Smihelskem samostanu pri Novem mestu je odšla po večno plačilo ravnateljica tamošnje meščanske šole redovnica s. Marija Alojzija Teran. — V Dobrunjah pri Ljubljani je umrla Marija Remie roj. Toni. — V Oljsevu nad Kranjem je umrl mučeniške smrti trgovec in posestnik Janko Ferjan. — V Tolminu je odšel v večnost prvi predsednik apel. sodišča v p. Henrik Cazafora. — V mariborski bolnišnici je umrla 50 letna delavka Elizabeta Fekonja. — V Počehovi je izdihnila 65 letna viničarka Roza Ježenko in 51 letni bivši strojni delavec Jurij Novak, v Rušah 80 letni Anton Srnc, v Paridolu pri Celju 75 letni Ivan Fajdiga, v Kanizah pa 13 letna Terezika Klepeč, v Krčevini pri Ptujju je odšla v večnost 80 letna Elizabeta Rožkar, na Dražem vrhu 82 letna Julijana Plehl, v Sovjaku, občina Štavnica, 49 letni Alojzij Pučko, v Belskem vrhu pri Zavrču pa 53 letna Katarina Jugovec. — V Gradcu je preminul profesor dr. Seunig. — V Celovcu je odšel po večno plačilo g. dr. Franc Zach, eden najuglednejših kroških duhovnikov. — V Mariboru je umrla v starosti 80 let vdova občinskega uradnika Jožefa Bizjan. — V mariborski bolnišnici so umrli: 29 letni delavec Jožef Magdič iz Šetincev, 42 letni posestnik Franc Rabič iz Slovenske Bistrice in zasebnica Veronika Šopakar iz Smolnika. — V Ljubljani so zapustili solzno dolino: soproga ravnateljica Marija Vidic, veterinarski inšpektor v p. Cerna Franc, Dobnikar Marija roj. Bergant in Marija Svetelj. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

Okrog sosedov

s Svoje stoletnico obhaja letos pljuški mestni park.

s Zrtev požara je postalo veliko gospodarsko poslopje s hlevi posestnika Cajhna v Teharijih. Zažgala je strela.

s Večjo množino piščancev in kokoši so poslale žene krajevne skupine Golnik ranjencem v tamošnji bolnišnici za prioblačje.

s Novo porodnišnico so odprli ono nedeljo v Belgradu.

s 1250 din za pomoč otrokom priseljenec so zbrali trgovci v Valjevu

s Premestitve v Srbiji. Kidrič Maks in Nada in Sirok Anton z Jesenic so prišli v Valjevo; tja so dospeli tudi: učitelj Aleš Erih iz Maribora, učiteljica Veržič Terezija iz Zagorja in Uršič Joško, posojilniški uradnik iz Zagorja. V Belgradu je odšel v službo Zgaga Franc z Jesenic, v Balno Baško pa je bila prestavljena bivša jeseniška meščanskošolska učiteljica Pavla Peterneleova.

s Okrog nesreč. Hud konj je silovito udaril v trehuh 24 letno kmetico Ano Filipovičevno iz beljake okolice Pometg notranjih poškodb je strla levica. — Pri prežanju sadja se je odvila stiskalnica in zelo udarila 26 letnega Josipa Zlođeja z Zg. Polskova. — Stekel pes je obrizel nekoga otroka v Zg. Kungoti. — Poljski delavec Anton Moškon iz Kamnice pri Mariboru je krmil kravo. Ta ga je pa nabodla na rogove in s tako silo vrgla ob tla, da je nezavesten oblašal. Dobil je pretres možganov in tudi več drugih poškodb po životu. — V Framu pri Mariboru je 44 letno Marijo Stern ugriznil pes. — 47 let stari Franc Got iz Ptujja si je zlomil nogo. — Pri delu si je zlomil nogo 19 letni delavec Anton Kranjc v Mariboru. — 49 letnemu Alojziju Jamniku iz Maribora je pri delu priletel drobec železa v oko in mu ga občutno ranil.

s Dve tri o Gorenjskem. Na Gorenjskem živi okoli 180.000 ljudi, gostota znaša 58, za 15 več kot na Koroškem. Razlika med okrajem Kamnik

in okrajem Radovljica je taka, da znaša gostota za Kamnik 68, za Radovljico pa 85 ljudi; notranje preseljevanje na Gorenjskem je močnejše kot severno od Karavank. Od skupnega števila poklicnih delavcev odpade v odstotkih za poljedelstvo in gozdarstvo 53 (48 na Koroškem), na industrijo in obrt 31 (27), na trgovino in promet 8 (12), na javne in svobodne poklice 8 (13). — Izredno bogata je Gorenjska z gozdovi, ki s svojimi 50,8% ne prekaša samo Koroške (43,5%), temveč prednjači v celem Reichu.

s Novo hišo frančiškanskega bogoslovja so te dni blagoslovili in odprli v Sarajevu.

s Dijaške hranilnice so ustanovili skupno s svojimi tovariši dijakji mostarske trgovske akademije.

s Planinska nesreča. Pred dnevi se je smrtno ponesrečil 18 letni mladinski vodja Werner Telnig, dijak iz Vetrinja pri Celovcu. Z dvema tovarišema se je podal na plezalno turo. Na neki steni mu je spodrsnilo in je padel 200 m globoko ter se ubil. Pokojnika tovariša sta se rešila.

s Ko je šel na obisk k sinu. Blizu Pliberka je zadela na potu na kolodvor kap 67 letnega posestnika Antona Božiča, znanega Hanaufovega očeta. Starček se je hotel odpeljati na obisk k sinu, ki leži v celovški bolnišnici.

s Delovni čas za trgovske in industrijske obrate v Srbiji so določili na največ 10 ur dnevno ali 60 ur tedensko, v premogovnikih pa na največ 8 ur dnevno ali 48 ur tedensko.

s Tovarno za cigare so ustanovili v Bečke-reku. Zaradi pomanjkanja strojev izdelujejo cigare na roko. Cigare prodajajo po 2,5 din.

s Nad 15.000 otrok so prehranjevali v raznih šolah na Gorenjskem. V poštev so prišli zlasti otroci, ki so zelo oddaljeni od šol.

s Te dni so otvorili v kamniškem okrožju 11. in 12. otroški vrtec in sicer v Trzinu in na Homcu.

s Nesreča železničarja. 27 let stari železniški premikač Anton Kirbiš iz Starošincev pri Mariboru je zašel na tezenskem kolodvoru v Mariboru med obdajče dveh vagonov, pri čemer mu je levi komolec popolnoma zmečkalo.

s Pogreb bivšega šenturskega župana. »Karavankem Bolec poroča: Te dni se je tukaj vršil pogreb na žalosten način umrlega posestnika Antona Umnika. Bil je v 55. letu starosti in znan daleč preko meja svoje domače vasi, posebno ker je bil pred zasedbo dolga leta župan občine Šentur. Pogreba se je udeležila večina občanov in mnogo odposlanstev od zunaj. Na grob je bilo položenih 30 vencev. Godba je igrala žalostinke.

s Skrb za zapuščene otroke. Hrvatsko časopisje poroča o delovanju raznih otroških kolonij v posameznih hrvatskih krajih. V svojih poročilih omenja, da se je pri vzgoji in negi siromašnih otrok, ki so v tej vojni iz kateregakoli vzroka, izgubili starše, pokazal najboljši sistem oddaje otrok kmečkim družinam, ki jih vzgajajo in negujejo pod državnim nadzorstvom. Za prehrano in preskrbo plačuje država mesečno za vsakega otroka po šeststo kun ter skrbi tudi za njihovo obliko in obutev.

s Čiščenje med uradništvom. Zaradi nepravilnega vršenja službe je sedanjim belgrajski župan in upravnik mesta Belgrada, Dragi Jovanovič, postavil v disciplinsko preiskavo več mestnih uradnikov. Disciplinska komisija je vse uradnike občutno kaznovala, razen tega jih je pa še izročila sodišču, ki je ustanovljeno po določenih uredbi o izvajanju telesne kazni.

s Za 50 do 100% je zvišal vse notranje cenike srbski poštni minister.

s Do tal je pogorela domačija kmetovalca Jakoba Libnika v Prevaljah. Zažgala je strela.

s Poglavnik je daroval nedavno v Zemunu materam devetih novorojenčkov, rojenih od 7. do 14. junija vse, kar je potrebno za majhno dete.

s Nad 1000 upokojencev živi v srbskem Kruševcu. Te dni so jim že tretjič v tej vojni zvišali pokojnine.

Ribje konzerve v Ameriki so zasežene

Vse ribje konzerve, ki jih bo izdelala ameriška industrija v tekočem letu, je že vnaprej zasegla ameriška vlada. Dokaz, kako globoko je posegla vojna v življenje Američanov. Konzerve bogate porabili izključno za vojsko in za izvoz v one države, na katere so nanaša ameriški zakon o posojanju.

Akademik Emilio Pavolini umrl

V kraju Quattordio (pokrajina Alessandria) je 16. t. m. ponoči umrl italijanski akademik Emilio Pavolini, oče Ministra za narodno kulturo Alessandra Pavolinija.

101 letno grofice Grititi Caporali je sprejel te dni v dvadecem papež Pij XII.

Vse časnike, ki so po rodu Judje, je izključila iz svoje srede časninarska zveza v Grčiji.

Poljedelstvo Belgije je v zadnjem času tako napredovalo, da ta država lahko sedaj sama krije potrebe svojega prebivalstva.

40.000 ton kamene soli bo Romunija izvozila na Bolgarsko.

13. prevoz grških delavcev in delavk je odšel te dni iz Soluna v Nemčijo.

Tobačne karte bodo uvedli s 1. oktobrom na Finskem; kdor bo dobil tobak, se bo moral zadovoljiti z manjšim obrokom sladkorja.

Uporaba saharina za sladkanje alkoholnih in drugih pijač je dovolila bolgarska vlada.

Nad en milijon rjavega premoga so izkopali lani na Danskem.

500 letnice igralnih kart imamo letos; prvič se je pojavila ta igra v Franciji.

Znatno so zvišali obdavičevanje kart in bljarda v Bolgariji.

Koruzo v Romuniji je postavil tamošnji ministrski svet pod zaporo.

12.901 mornarjev je bilo doslej izgubljenih, poroča ameriško mornariško ministrstvo.

43.200.000 prebivalcev ima sedaj vsa Mandžurija; je več moških kakor žensk.

24.000 tonsko ameriško ladjo »Wakefield« je požar močno poškodoval, ko se je nahajala na širokem morju, polna žet.

Vzglede vedenje Turčije v sedanjih časih hvali list »Giornale d'Italia«.

Zaradi pomanjkanja premoga je ukinila promet na nekaterih železnih progah brazilske vlada.

Od 40 na 150 milijonov kun je zvišal svojo glavnico Bata v Borovem.

160 kg živega srebra pridobiva dnevno nova tovarna v Slatini na Romunskem.

Pol milijona ukrajinskih delavcev dela že do zdaj v Nemčiji.

Splošno mobilizacijo v Braziliji je odredil njen državni predsednik Vargas.

Velike ladjedelnice gradi nemško-bolgarska družba »Neptunc« v Varni ob Crnem morju.

Meso na karte bodo dobivali po preteku petih mesecev tudi v vseh Združenih državah.

20.000 bolgarskih vrtnarjev opravlja sedaj svoj posel v Nemčiji.

Pivo iz siraa

V Nemčiji si že dolgo prizadevajo, kako bi do skrajnosti izkoristili stranske izdelke pri izdelovanju sira. Iz njih so napravili pijačo, ki vsebuje vse odlike piva in ima tudi njegov okus le odstotek alkohola je manjši. Izum je vzbudil veliko zanimanje zlasti med športniki, ki si že davno žele zdrave, okusne pijače, katera bi gasila žejo in hranila, ne da bi upjanih. Novo pivo izumitelj dr. Roegerja vsebuje 1½% alkohola, je pa dvakrat bolj hranljivo od običajnega piva.

Od sveče je marsikaj odvisno

Pri Burih v Južni Afriki namreč. Tam imajo sledeč običaj: Če zasnuje fant svojo izvoljenko, ga njeni starši povabijo na večerjo. Po večerji se roditelja umakneta, ko sta postavila pred zaročenca prižgano svečo. Pri svoj izvoljenki lahko ostane fant samo tako dolgo, dokler sveča gori. Če je sveča zelo kratka, pomeni to, da mora snubeč kmalu zapustiti hišo, če je pa dolga, lahko ostane delj časa.

V Argentini slabša letina od lanske

Argentina je letos posejala 11,9 milijona hektarjev, torej 10 odstotkov manj kot lanske leto. Vzrok tega zmanjšanja je bila huda suša. Pri deleku pšenice se bo v primeru z lanskim zmanjšal za 6,4, pridelek ovsja za 1,3, pridelek lanonega semena pa za 2,4 milij. ton.

Veselica na Novi Gvineji

Tale možak prav za prav ni noben divjak, ki bi ljudi žrl, čeprav so njegovi predniki brčkone ljubili človeško meso. Piše se Kavagl ter je ugleden mož v pokrajini Korogu na Novi Gvineji. Še celo velik prijatelj katoliških misijonarjev je. Tisto pod nosom kajpada niso brke, marveč okras, ki si ga zatakne skozi nosnice. Okras so ali školjke ali kake kosti. — Kakor naši bralci vedo, so zdaj na Novi Gvineji boji. Japonci so napadli ta veliki otok ter ga v velikem delu že zasedli. Tako so tamkajšnji domači prebivalci zdaj v vojnem območju in ni gotovo, ali zdaj se lahko prirejajo svoje mesečne veselice, kakor so jih v mirnih časih.

Nova Gvineja je otok severno od Avstralije, torej v prelepem Južnem morju. Tamkaj je dovolj divjadi, rib, banan in sploh vsega, česar človek za svoje življenje potrebuje. Za živež se tamkajšnjim črnim domačim prebivalcem nikakor ni treba toliko truditi kakor se morajo truditi ljudje v naših krajih. Še manj sitnosti pa imajo zaradi obleke, zadošča kar širok pas okoli ledij, pa je. Ljudem se torej dobro godi, če smemo tako reči. Bodisj pa da so še malikovalci ali že pokristjanjeni, živi v njih še prazna vera v strahove, moči teme. Ti ljudje se namreč nobene reči tako strašno ne boje kakor teme. Čez dan so korajžni junaki, toda ponoči je hudo, če ni meseca na nebu. Ob mlaju so vsi nesrečni, ker je ponoči taka tema, da si niti sami spati ne upajo.

Pisateljica Brandtova nam pripoveduje, kako se prebivalci Nove Gvineje veselo, kadar se v nočnih urah začne na nebu kazati mladi mesec. Tako le pripoveduje: »Noči so skrivnostne, vasi so v temnih nočeh tihe. Zdi se, kakor bi povsod ob tem času hodili strahovi.

Plesali po pojedini nastopijo v slavnostni nošnji s sulicami, puščicami in lok. Vsak plesalec, zlasti glavni, nosi na prsih veliko biserno školjko, v nosu pa manjšo.

Ljudje tam verjamejo, da so ti strahovi tako predrzni, da vdirajo celo v koč, kjer ljudje spe. Ko bi strah zagledal človeka, ki bi bil pokoncu in ne bi spal, bi bila to človekova smrt. Zato v takih nočeh hodijo zgodaj spat. Spe pa v svojih kočah tesno drug pri drugem, da jih je manj strah. Taka groza vlada v teh vaseh, dokler ni meseca.

Nekega večera pa slaboten sij na nebesu oznanil, da se je mladi mesec že rodil. Zdaj vsa pokrajina kar zapoje. Vse živali in se veseli. Drugo jutro je povsod silno živahno vrvežje. V lazu sredi pragozda so si možje pri-

žgali velik ogenj, ki okoli njega sede moški in ženske. Ti ljudje, ki zdaj veselo govorijo in pojo, so sicer veliki reveži, ker so zaradi kakega krvnega maščevanja bili izgnani od svojega rodu ter se zdaj potikajo v samotnih gozdovih, ne da bi mogli v kakšni vasi najti zavetje. Vendarle so veseli, ker so zdaj mesečne noči. Tudi oni se pripravljajo na veselico, kakršno bodo praznovali mirni vaščani po vsem otoku.

Vaška mladina je vsa na nogah. Mladi in krepki možaki, oboroženi s sulicami, že stoje na robu pragozda ter kurijo velik kres. Kdor nima sulice, ima ali bodalo ali pa lok in puščice. Vse je pripravljeno, da na dano znamenje začno tiho in previdno svoj pohod v pragozd. Niti vejica ne zasušijo pod nogami, tako previdno se plazijo naprej. Končno dospo na rob kotline, kjer so prenočevali divji pra-

Banane lupijo ter pripravljajo za slavnostni obed. Zelene banane morajo skuhati. — Prasičec pripravljajo tako, da od prasičja lahko pojedjo prav vse, razen kosti.

šiči. Zdaj se začne lov. Puščice žvižgajo proti divjadi, ki se zdaj vsa preplašena razkadi na vse strani. Toda žival povsod naleti na človeški zid, ki iz njega mole sulice. Bogat je plen! Na en mah je padlo 12 divjih svinj. Privežejo jih na kole in odneso v vas. To je plen enega samega oddelka. Na nogah pa so še drugi lovski oddelki, ki tudi prinašajo domov svoj plen.

Drugi prizor! Na drevesni veji, ki moli daleč ven v morje, stoji mlad dečko, ki z lokom v roki napeto zre na morje. Stotine rib in ribic pleše v morski vodi, zdaj se odtrga cel oblak

Ukrajinska sviloreja

Sviloreja uspeva tudi v Ukrajini. Računajo, da bo vrgla pomladna reja sviloprejk 200 ton svežih kokonov, kar odgovarja 87 tonam posušenih. Poletna reja bo dala okrog 56 ton svežih, odnosno 18 ton posušenih kokonov. To so kokoni sviloprejk, ki jih rede na murvah. Poleg njih pričakujejo še 25 ton svežih, odnosno okrog 8 ton posušenih kokonov sviloprejk, ki jih rede na hrastih. Tako bi imeli na razpolago do 113 ton kokonov, ki dajo okrog 30.000 kg naravnih svile, kar za nemško gospodarstvo ni brez pomena.

Vaški letopis

Na Spodnjem Štajerskem so začeli uvajati kroniko, to je vaška knjiga, v katero poverjeni učitelj zapisuje vse važnejše vaške dogodke. Prve strani so namenjene padlim in odlikovanim vojakom iz vasi z opisom njihovega življenja, naslednje strani veljajo žrtvam dela. Tu je zapisano, če se je kdo pone srečal, n. pr. pri mlatičnici ali pri ka-

rib, ki beže morebiti pred kakim morskim volkom ali pred krokodilom. Tik zraven mladeniča čepi manjši deček, ki tudi oprezuje za ribami. Zdaj se bliža velika srebrna riba. Kakor blisk udari vanjo z veje puščica ter jo zadane. Divje zaplešejo valovi v srebrni mesečini, riba šins v globočino, toda hip nato že sune deček z drevesa v valove in prinese trepetajočo ribo na dan. Tako love ribe.

Poleg vsega tega pa naloženi čolni dovažajo od vseh strani banane in druge sadeže, gostje prihajajo v vas, priprave so velike.

Nad sto prasičev je že pripravljenih. Plen leži, lepo pečen, na orjaških listih pragozdnih rastlin. Poleg divjačine je pripravljenih tisoče rib, bodisi pečeni ali praženi. Zraven pa sadeži kruhova, sadež palme, ki daje nekak kruh, kokosovi orehi in sladka pijača. Vse to pripravljajo ženske, ki so na vsi moči pridne. Kuhari pa znajo te ženske drugače kakor naše. Njihova slavnostna kuhinja tako le deluje: iz potokov ali rečnih strug nanese kup kamenja. Nato izkopljejo globoko jamo, kamenje zlože po tleh te jame ter nato na kamenju zlože velik ogenj, da kamenje kar zažari od vročine. Nato na žareče kamenje položi široke liste, na nje pa meso in vse drugo, kar mislijo skuhati. Na jed polože spet eno plast listov, nakar vse zasujejo s prstjo. Tako zaprto puste toliko časa, dokler ni meso kuhano ali dušeno. Tako kuhajo ti ljudje, a tako pripravljena jed je nad vse okusna. Medtem pa možaki še vedno donajajo novih jedi, kakor bi se morali najesti za sedem suhih let naprej.

Noč se že tako nagiblje h kraju, da v kočah ni nobenega odraslega več. Samo še otroci mirno spe, pa se tudi njim že sanja, da se bo zdaj zdaj začela veselica, pri kateri jih ne sme manjkati. Tam le se je prav zdaj s svojega ležišča dvignil skuštran dečko, ki ima svoje črne lase že pobeljene od koralnega apna, kar pomeni, da ga je mamica že snoči pripravila za današnjo slavnost. Dečko tiho in zaspano smukne na trg v sredi vasi, kjer pa ni še nič ljudi, saj vsi še delajo. Pač pa je tam na kupe pečenih rib. Dečko si jih nabere naročaj ter jih kar požira, da vse teče od ust. Nato se loti še pripravljenih banan ter jih odnese a seboj v koč, kjer spet leže in je. Zbudi se tudi malo dekletce. Ko vidi, da je samo, zajoka in kliče mamo. Od zunaj se oglasi njej tako ljubi materin glas. Pred kočjo namreč čepi njena mama, ki zdaj, vsa trudna od pripravljanja, počiva in kadil iz porcelanaste pipe. Dekletce spleza mami v naročje, ji vzame pipo iz ust ter napravi nekaj dimov, kakor kak star vojščak. Nato mami vrne pipo, se stisne k njej in spet zaspi.

Naenkrat posije sonce. Skoraj isti hip se oglasi boben, ki oznanja ples in veliko veselico, prav za prav požrtijo. Zdaj bo ponoči spet sijal mesec, kar velja slaviti in se veseliti tega. Zakaj ne bo dolgo, ko bo nekega večera spet mesec izostal in bo nastala popolna tema in strahovi bodo strašili uboge zemljane. Zato se splašča veseliti se svetlobe.

Ko je vsa vs zbrana, se začne pojetih, nakar nastopijo plesalci, ki plešejo svoje bojne in junaške plesne s ščiti in sulicami.

To se ponavlja mesec za meserem, od roda do roda že od pamtveka, ker se ljudje veselo svetlobe in boje teme.

kem drugem delu. Sledi opis posameznih kmetij in zemlje, da bodo lahko pozni vnuki spoznavali, kako so današnji dedje krčili in obdelovali zemljo. Vpišejo se tudi vsi odlikovanja, ki jih je bilo deležno to ali ono vaško ali zadržno podjetje. Da bo zgodovinski pregled čim boljši, je priložena mapa z zemljevidi in vojaškimi pismi.

Kmetje — upokojenci

Lani je dobila Bolgarija zakon o pokojninskem zavarovanju kmetov. Zakon določa plačevanje mesečne pokojnine 30 levov vsakemu kmetu, ki je izpolnil 60. leto in ki je bil najmanj zadnjih deset let nepretrgoma zaposlen v kmetijstvu. Ta pokojnina ni visoka, vendar pa igra v življenju bolgar, skega kmečkega prebivalstva važno vlogo, da bolgarskim kmetom denarja primanjkuje. Denarna sredstva za pokojnino dobiva blagajna iz zavarovalnine in prispevkov, ki znašajo letno 60 do 100 levov ter iz petoletne doklade na vrednost vsega izvoženega blaga. Nekaj prispeva tudi država.

Robert & Stevenson
PREVE
in Poljanci

POBEGU UJETNIK

PRIGODE UJETEGA NAPOLEONOVEGA VOJAKA

Bridkost mi je prevzela srce. Čutil sem, da je bila z menoj za vedno končala in ves besen sem se smejal samemu sebi, ker sem bil mislil, da ji ugajam. Ponoči nisem mogel spati, medtem ko sem se pasel nad njenimi dražestmi in preklinjal njeno brezčnost. Moški je lahko bil angel ali Apolon, a vendar je gorčično rumena sukinja bila dovolj, da je ona zaprla oči za vse njegove prednosti!

Ko sem drugi dan zopet sedel na svojem profesoru, sem se iznenada zavedel, da je nekdo bil v moji bližini in — glej, bila je ona! Izprva sem obedel od same osuplosti, nato pa namenoma, ona pa je stala in se kakor iz sočutja malce sklanjala čez mene. Bila je čisto tiha in boječa; njen glas je bil tiboten. Ali trpim zaradi ujetništva, me je vprašala. Ali imam kako pritožbo o kakih bedi?

»Mademoiselle, naučil sem se, da ne tožim,« sem rekel. »Vojak sem Napoleonov!«

Vzdihnila je. »Toda morate vsaj pomilovati Francoso,« je rekla in nekoliko zardela, ko je izpregovorila te besede z nekakim tujim, zelo prijaznim naglasom.

»To je moj brat...«

»Kaj naj odgovorim na to?« sem vprašal. »Če bi vas odpeljali iz te dežele, za katero ste videti naravnost ustvarjeni, iz te dežele, kjer sta vam celo dež in veter v okras — ali je ne bi pomilovali? To se ve, da pogrešamo marsikaj! Sin svojo mater, možak svojo domovino; to je pitrojeno čustvo.«

»Imate mater?« je vprašala.

»Sveta nebesa! Gospica,« sem odvrnil. »Ona in moj oče sta šla po isti poti v nebesa, kakor tako mnogi pošteni in pogumni ljudje. Šla sta kot njihova kraljica na morišče. Vi vidite torej, da ne zaslužim tako posebnega pomilovanja, kajti nikogar ni, ki bi me doma pričakoval. Sam sem na svetu. Čisto drugače, na primer, je s tistim revežem tamle z volneno čepico. Posteljo ima zraven moje in ponoči ga slišim, kako tiho ihti. Veste, kaj ga je nagnilo, da mi je zaupal?«

Ozrla se je kviklu in odprla ustnice, vendar ni govorila. Kot ogenj so me njene oči pekile v srcu.

»Ker sem nekdo videl zvonik njegove domače vasi, ko smo marširali mirno,« sem nadaljeval in vasi, ki mi je bila na koleno, medtem ko sem srepo gledal po tleh. Doslej sem govoril, samo da bi jo zadržal, ampak zdaj me ni nič motilo, da je odšla: tako lahko je narediti vtisek in tako lahko ga uničiti! Hitro se je skušala umiriti.

»Tote igračo bi rada kupila,« je rekla, mi epustila pet šillingov in pol v roko ter izginila še preden sem se ji mogel zahvaliti.

Umaknil sem se na samotni kraj blizu branika na svoj pot; lepe njene oči, solza, ki je zaigrala v njih, sočutnost njenega glasu in neka nebrzdana plemenitost, ki je blažila prostolet njenega kretanja, vse to se je združilo, da objame mojo domišljijo,

da mi razvname srce. Kaj je bila rekla? Nič posebnega; toda ljubil sem jo! Dvakrat je bila govorila z menoj in v obeh razgovorih je duh prišel v mene; vzbudil sem njeno naklonjenost, govoril sem besede, ki se jih je morala spominjati, ki so ji gotovo po ušesih zvenele ponoči v postelji. Zapri sem oči in prikazala se je iz temnega ozadja še lepša kot v življenju. »Oj,« sem si mislil, »tudi ti, predraga, tudi ti nosiš v srcu sliko, ki jo boš vedno zopet gledala in gledajoč jo še olepšala.« In potem sem zopet videl samega sebe s takimi mislimi in sem se na vse grlo zamejal.

Resnično, ali ni bilo prav malo verjetno, da bi tak berač, prostak, ujetnik, oblečen v pravcato spako, šemasto obteko sploh mogel vzbuditi zanimanje te briske deklice? Vendar nisem hotel obupati, čeprav sem spoznal, da moram vse reč izvršiti premeteno in skrivaj. Bil sem možak, pa vendar nedelaven, brez energije, privezan z nogo na ječo. Do nje nisem mogel iti, pač pa sem jo moral pri vsakem njenem obliku obdati s svojim čarom, da pride zopet k meni. Zadnjikrat se mi je posrečilo — po današnjem razgovoru se mi je zdelo nemogoče, da je ne bi bilo več, pa sem za prihodnjik hitro zasnoval nov načrt.

Ze nekaj dni sem delal na svojem delu, ki ni bilo nič manj kot izrezljanje škotskega grba, leva, ki hoče skočiti. Napel sem vse moči, ki sem jih imel, da dovršim to delo, in ko nisem mogel nič drugega več narediti na njem, sem na posteljavku pridobil sledečo posvetiltev:

»Lepi Fiori —
hvaležni ujetnik
A. d. St. I.«

Celo svoje srce sem vložil pri izrezljanju v te črke. Kar sem izvršil s takim ognjem, tega ni nihče mogel gledati ravnodušno; začelnece mojega imena bi ji vsaj oznanjale plemenitost mojega rodu. Mislim, da je bolje, da to samo namignem. Tajinstvenost je bila moja moč: nasprotje med mojim položajem in mojim vedenjem, med mojimi besedami in mojo obliko.

Ko sem delo dovršil, mi ni ostalo drugega kakor čakati in upati, in mojemu značaju ni nič bolj tujega: v zadevah ljubezni sem vedno za napad kakor v vojski. Ti dnevi čakanja so bili zame pravi pekel in rosnica je bila, da sem jo na koncu teh dni ljubil še vse bolj kakor poprej, zakaj ljubezen nastane kakor kruh s tem, da se vedno iznova izobiljuje.

Minili so dnevi in tedni; nisem bil tako pogumen, da bi izračunal, koliko časa je ni bilo, pa naposled je prišla v družbi mladničja približno istih let, v katerem sem mahoma zasitil brata.

Vstal sem in se priklonil brez vsake besede.

»To je moj brat, Ronald Gilchrist,« je rekla. »Pripovedovala sem mu o vašem trpljenju. Tako se mu smilite.«

»To je več nego morem pričakovati,« sem odvrnil, »vendar je taka plemenitost pri boljših ljudeh prav naravna. Če bi se vaš brat in jaz na bojišču srečala, ki stala kot dva tigra drug drugemu nasproti; ampak če me tukaj vidi tako brez orožja, bo pozabil na svoje sovraštvo.« Pri teh besedah je, kakor sem se osmelil domnevati, ta brezbradi mladi junak od veselja zardel do ušes. »Oj, ljuba gospica,« sem prištavel, »prav mnogo vaših rojakov hira v moji domovini kot jaz tukaj. Jaz samo upam, da se tudi najde kakšna francoska dama, ki izkazuje temu revežu neprecenljivo tolažbo svojega sočutja. Dovolite mi, da pregovorim sam sebe, kakor da bi skušal povrniti vaše darove: sprejmite zaradi ujetnika samega tole malenkost.«

Tako rekoč sem ji dal svojega leva. Vzela ga je, ga gledala nekoliko zmedena, ko pa je uzrla posvetilo, je vzkliznila:

»Kako pa to, da poznate moje ime?«
»Če je ime tako primerno, ga človek pač lahko ugane,« sem odvrnil in se ji globoko priklonil.
»Toda v tem ni prav nobene coprnije. Tisti dan, ko sem našel vaš žepni robec, vas je neka gospa poklicala po imenu in jaz sem si ga hitro zapomnil in spravil v srce.«

»Lev je zelo, zelo lep,« je rekla, »in jaz bom vedno ponosna na ta napis. Veš, Ronald, zdaj pa morava iti.« Priklonila se je pred menoj kot pred sebi enakim in odšla z žarečimi lici — na to bi lahko prisegel.

Bil sem neizmerno srečen. Moja nedolžna zvišaja je imela uspeh. Sprejela je moje darilce, ne da bi le pomišljala na plačilo, to je, da bo težko da mogla spati, preden mi ga ne poplača. Ampak mladnič je gledal kot trap in je zardel ob mojem priklonu. Mimo tega sem seveda opazil, da me je ta dečko gledal s tako možgano dostojnostjo, da sem mu moral biti naklonjen. Nisem mogel dovolj občudovati njen domislek, da ga je s seboj pripeljala in mi ga predstavela. Ta misel se mi je videla bolj lepa kot pametna in nežnejša kot nežnost. Tako razočeno je govorila besede: »Ne poznam vas in vas tudi ne smem poznati. Tukaj pa je moj brat. Z njim se seznanite; to je pot do mene! Hodite po njej!«

2.

Dve polovici škarij.

Še vedno so mi šle tiste misli po glavi, ko se je oglašil zvonček v znamenje, da morajo obiskovalci oditi. Toliko da je bil naš mali trg zaprt, smo dobili svoje racije, ki smo jih lahko použili kjer koli smo hoteli.

Omenil sem že, da so se nekateri naši obiskovalci vedli prav veljivo. Marsikateri teh starih brakečev — izvečine rojeni kmetje, toda od deških let utrjeni v zmagovitih vojках in vajeni gibati se prosto med nižjimi in med trepetajočim narodom — so se le izteška privadili svojemu izpremenjenemu položaju. Med temi je bil tudi Goguelat, pravo pravcato živinče, ki razen vojaškega vzdržanja ni poznal trohice kulturnosti, vendar se je zaradi svoje silne dravovitosti povzpelo do čina, za katerega je bil videti drugače docela nesposoben — do čina kvartirskega mojstra v 22. pešpolku. Bil je dober vojak, v kolikor divja zver sploh more biti dober vojak; na preih mu je blestel križec, ki si ga je hrabro priboril; toda v vseh rečeh, ki niso spadale natančno v njegovo službo, pa ta človek ni bil drugega kakor kribeč, žaljivo neveden steber najslabših beznic. Jaz kot plemič po rojstvu in tako rekoč učen človek iz ljubezni in po vzgoji, sem bil pravi vzgled vsega, kar je on najmanj razumel in najbolj preziral, in samo da je videl naše obiskovalce, je takoj vzrojil in hitro stresal svojo togoto nad prvimi, ki ga je videl, in le prevečkrat nad menoj.

Tako se je zgodilo tudi to pot. Toliko da nam je bila jed razdeljena in tolko da sem se umaknil v svoj konec dvorišča, že sem ga videl, kako se je majal proti meni. Pri tem je kazal neko togoto razposajenost. Trop mladih bedakov, ki so ga imeli za velikega šaljivca, mu je sledil s pričakovanja polnimi očmi, in opazil sem, da je mene izbral za predmet svojih neznošnih šal. Prisedel je k meni, si pripravil svojo jedato, mi napiljal s svojim jetnikskim pivom in jel govoriti.

kako se je majal proti meni...
(Nadaljevanje prihodnjik.)

CIGANOVA ZAPUSČINA

Ruggero Donibre

Prevedel Griša Koritnik.

Pozdravil je z obrazom žarečim od veselja. Deklica je odprla ograjo, da sta medved in njegov gospodar mogla vstopiti. Ko sta vstopila, se je opogumila in plaho pobožala medveda po gostem kožuhi; medved jo je dobrohotno premeril s pogledom; za nagrado je dobil lep kos polente. In spet se je oglašil slovesni brum, brum, brum.

»Dober dan, gospodična.«

Gospod Medo je tonil v sreči; še noben cirkuški medved ni bil tako imenitno sprejet kakor on v teh zadnjih dveh dneh.

Vstopila sta v hišo. Andrejček je sedel, a gospodična se je medtem vrnila kot mala gospodinja k svojim opravilom: hiša je morala biti nared in juha kuhana, ko se bo njen očka vrnil s polja h kosilu.

To pa je ni oviralo, da ne bi govorila s svojim varovancem.

»Torej si zapustil mojega strica?«

»Da, gospodična; ko ste odšli vi, nisem mogel več vzdržati.«

»Res je! Na žalost nisem preveč dobro postopali s teboj.«

»Gotovo, in da ni bilo vas, ne vem, kaj bi bil storil že zdavnaj.«

»Eh, beži no!... Tem bolje, če sem ti mogla kaj pomagati! Zdaj pa boš s to živaljo pohajal okoli?«

»Da, gospodična. Na Špansko odraim.«

»Tako daleč? Ti tako majhen?«

»Ni me strah!«

In pri teh besedah se je Andrejček zravnal kakor petelinček na svojih ostrogah.

Marjetki se je zdel prikupen in drzen. Nadaljevala je:

»Verjamem... Boš dolgo časa ostal na Španskem?«

»Toliko časa, da bom opravil neko naročilo, ki mi je naloženo.«

Ta odgovor je priklical na dan dolga pojasnjevanja, ki jih že poznamo, in Andrejček je končal z zagotovilom, da se bo nato vrnil v svojo domačijo in je ne bo več zapustil.

»Dobro,« je pritrdila Marjetka, »med tem pa boš danes ostal in kosil pri nas. Iz Hasparrena prihajaš in nedvomno si lačen. Pa saj bi že pred kosilom mogel pojedeti kak griljaj. Hočeš pokusiti našo polento?«

Andrejček je sprejel. Kako bi si pač upal odkloniti svojo gospodično?

Medo je kradoma gledal, kar se je dogajalo; omamljen je vohal, kakor da bi hotel reči: »Izborno polento imajo na toj kmetijih Deklica je njegovo kretinjo opazila in ugodila njegovi želji.

Novi brum, brum, brum v zabvalo.

Deklica je spet spregovorila:

»Kaj ko bi svoje dolgo potovanje odložil do jutri ter ostal danes tudi čez noč pri nas?...«

»Z veseljem, gospodična. Prav rad ostanem pri vas. Če bi vam v tem času mogel kaj pomagati, bi bil nadvse srečen. Zapustil vas bom samo popoldne za toliko časa, da bom mogel pokazati v tem kraju svojega medveda. Delati morava, da si zasluživa vsakdanji kruh.«

»Soglašam, gospod Iruleghe.«

Točno popoldne je prišel domov Giampoli in je najprej nežno objel svojo drago hčerko, ki mu je pritekla na prag naproti. Kako dober in prikupen je bil videti! Prav nič ni bil podoben svojemu starejšemu bratu. Gospodar je takoj opazil malega potnika in je dejal s smehom:

»Lejte no porednico, izkoristila je mojo odsotnost, da si privoščil zabavo!...«

Marjetka mu je vse pojasnila in dodala, da je oba prišleca povabila, da bi delila ta dan hrano z njimi in jima tudi ponudila prenočišče pod svojo streho. Mož je rad privolil v hčerkino povabilo, ko je videl, da ji je to v veselje.

Po kosilu se je Andrejček odpravil v trg. Počasi je stopal po ulicah, se tu in tam ustavil ter opazoval okrog sebe.

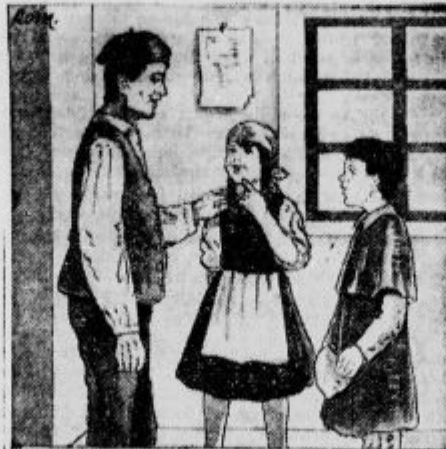
Zadostovalo mu je le nekaj gledalcev, da je začel s predstavo.

»Hop, Medo, zaplešite!«

Medo je imel precej uspeha; novci pa so tu padali redkeje kakor v Hasparrenu. Ljudje so bili manj vneti za plačevanje kakor za gledanje.

Dejstvo je bilo, da tu v La Bastidi Andrejček Iruleghe ni imel znanec. Kljub temu pa je mogel zvečer le prešteti precejšen izkupiček, ki mu je zadoščal nekaj dni za hrano, tako da bi mogel denar, ki bi ga prihranil pozneje, poslati svoji babici. Vrnil se je h kmetu, prebil pri njem večer, povečerjal in šel spat. V hiši mlajšega Giampolija so ravnali z njim kot s prijateljem: To je bil zadnji kraj, kjer je mogel še enkrat videti znane in prijateljske obraze.

Drugi dan se je zanj začelo novo, neznano življenje. Andrejček pa se ni plašil, pripravljen je bil o svojem uspehu! Ta uspeh pa bi bila zanj kmetija, na kateri bi mogla njegova babica preživeti v miru in pokoju svoja zadnja leta.

Gospodar je takoj opazil malega potnika...

Prav to je pojasnil drugi dan Marjetki, ko se je poln zaupanja odpravil na pot in odločno nastopil novo življenje, polno nepredvidenih dogodkov, novo prosto nomadsko življenje.

VII

Andrejček si je nadel težko nalogo, ki se je zavlekla mnogo bolj, kakor si je v svoji preprostosti predstavljal.

Španje ni mogoče prepotovati pešcu in medvedu v tednu ali dveh, zlasti še, ker se je moral Andrejček vsaj enkrat na dan ustaviti v kakšnem obljudenem središču, da je mogel kazati svojo žival.

Prav zares, ni bila neznačajna naloga, prepotovati vso Španjo, to se pravi prehoditi nad dva tisoč kilometrov gorate dežele.

Zatorej vas ne bo osupnil, če boste zvedeli, da je naš junak, ki je odrinil nekega krasnega jutra koncem septembra iz La Bastide-Clairencea, dospel v Cordovo, v dolini Guadalquivira, šele koncem aprila naslednjega leta.

Če je prehodil nad dva tisoč kilometrov v šestih mesecih, to je v približno dve sto dneh, to nikakor ne pomeni hitrosti, ki bi jo mogli primerjati s hitrostjo tudi manj brzega avtomobila.

Ne moremo pa trditi, da je Andrejček prehodil redno deset kilometrov na dan.

V začetku je potoval počasi in ni pustil brez predstave niti ene vasi ali selišča, tudi če ni bilo ob cesti. Kmalu pa je uvidel, da bo na ta način moral hoditi leta in leta, če bo hotel priti na konec svoje poti. Če je hotel kaj prihraniti, je moral paš gledati, da ne bo vedno v doma in daleč od svoje babice. Zato je začel potovati hitreje.

Vendar pa se je nemočkrat moral na poti zadržati iz raznih razlogov.

Pripetile so se mu tudi razne neizgode. Ne bom vam vse našteval, ker bi bilo neprijetno pomnjanje, ki bi vas dolgočasilo. Omenil bom le kakšno tri ali štiri pomembnejše. Po teh boste lahko sodili o drugih.

Nekega večera v septembru je prišel Andrejček ob vedrem, toda zelo hladnem vremenu v Fuentes. Sklenil je, da tam prenoči in da drugo jutro spet odrine dalje. Zares, kaj pa bi razen začasnega zatočišča mogel pričakovati od ubogega ljudstva, ki je iz izredno nerodovitnega sveta spravilo komaj toliko, da je moglo živeti? Kvečjemu ploskanje, a to je prav malo izdatno hranljivo za dva krepko delujoča želoda. Toda zjutraj, ko je stopil s skednja, na katerem je spal poleg medveda, je opazil, da je krog in krog zemlja pokrita s štirideset centimetrov debelim snegom. Ceste ni bilo več videti. Da bi odrinil naprej, bi bilo brezupno, kakor mu je omenil njegov gostitelj; najmanjša neugoda, ki bi se mu utegnula pripetiti, bi bila nevarnost, da bi zabredel s ceste ter padel v kak prepad. Vdati se je moral v usodo in čakati. Cele štiri dni je ostal med vrlemi gorjanci v Fuentesu in jim njihovo gostoljubje plačeval s brezplačnimi predstavami, ki so bile v zabavo mladim in starim.

Pet dni pozneje, ko se je začel sneg tajati, se je šele mogel odpraviti dalje, in to po zaslugi prijaznega gonjača mežgov, ki se mu je ponudil, da ga bo vzel s seboj, ker je moral s svojimi živalmi do Viktorije.

V neki drugi vasi se je moral muditi nad teden dni, da si je zacelil ranjene noge.

Dečko je že meseca novembra odložil sandale, ki ga niso mogle zadostno varovati pred snegom in dežjem. Namesto teh pa si ni mogel dati napraviti udobnega obuvala; zadovoljili se je moral s parom čevljev, ki jih je bil kupil od nekega vsakega čevljarja in ki so bili zanj preveliki. Ožulil si je desno stopalo in rana se mu je zaradi silnega mraza ter zaradi pomanjkanja počitka in nege prisadila tako, da je moral odložiti potovanje za osem dni.

Andrejček pa je pogumno premagal vse te nadloge; kadar gre človek določenemu cilju naproti, se ne dá tako lahko oplasti. Vendar pa sta mu tudi njegova mladost in njegova nežna zunanost pridobivala simpatije vsepovsod. To mu je olajšalo mnoge težave.

Nadaljeval je torej svoje potovanje, ne da bi se bil dal oplasti. Polagoma se je privadil na tamno podnebje, ki pa je v ostalem postajalo toliko manj kruto, kolikor bolj se je zima oddaljevala.

Ko smo že govorili o dečkovih osebnih težavah, ki so bile vzrok njegovih zamud, moramo zdaj omeniti še tiste, katerih vzrok je bil Medo in ki tudi zaalužijo, da jih navedemo.

Neko popoldne je bil Andrejček na cesti v Toledu. Hodil je že od ranega jutra in upal, da bo prišel še pred večerom v mesto, ki je po svoji pomembnosti drugo v Novi Kastiliji.

Vse dotlej je Medo korakal za njim, ne da bi ga bilo treba priganjati. Zdajci pa je začela uboga žival kazati znake nenavadne utrujenosti. Moral ga je vleči za povodec, zači je zdaj nestrpno, zdaj točeče brundati, vsak hip se je ustavljal in se obračal s pogledi nazaj proti svojim lakotnicam, tako da je res zbujal usmiljenje.

Andrejček se je začel bati. Mogoče je njegov medved zbolel?... Ni mogel verjeti tega... Pri vsem tem pa je bilo le videti, da njegov zvesti tovariš trpi. In Medo je bil zdaj dečku bolj prijatelj kakor pa vir dohodkov: saj sta se tako dobro razumela!

(Nadaljevanje prihodnjt.)

Vročah je zdravje

Čebula in česen sta silno stari zdravilni rastlini, ki so ju uživali najprej kot zdravilni roži, kasneje pa tudi za začimbo že stari Rimljani.

Čebula - *allium cepa* - vsebuje precej eteričnega olja, gumija, sluzi, sladkorja, fosforne kisline itd. V domačem zdravilstvu se rabi v prav različne namene. Za gliste je priporočal Kneipp sledeče zdravilo: Razrezano čebulo namakamo čez noč v kozarcu vode. Zjutraj spijemo vodo. Tako delamo 4-5 dni. To zdravilo z vsjo gotovostjo prežene gliste. Prav tako odpravi gliste na mleku kuhana čebula.

V manjših količinah zažita čebula zdravi želodec, odganja vetrove in pospešuje izločanje seča. Za težavno mučenje pijemo sledeče zdravilo: Razrežemo 2 čebuli in jih kuhamo v mešanici vode in medu, nato precedimo; to zdravilo jemljemo 8 krat na dan po 2 žlici. Proti vodenici jemljemo mešanico čebule, rozmarina, vode in vina. Vse kuhamo 10 minut, nato precedimo. To zdravilo odganja tudi vetrove.

Čebula pa je tudi preizkušeno domače zdravilo proti pljučnim in prsnim boleznim. V te namene jo jemljemo v prav različnih oblikah. V Angliji zdravijo vse grlne, prsne in pljučne bolezni, ki nastanejo zaradi prehlada, na sledeči način: pol kilograma zdravih čebul olupimo, jih razrežemo na drobno in kuhamo v 1 l vode 3 ure. Ko vre že dobri dve uri, prilijemo vodi 80 g medu in 400 g melisnega sladkorja. Ko se mešanica shladi, jo stisnemo skozi sito in shranimo. Bolnikom damo 4-6 žlic pogretega zdravila dnevno. To zdravilo učinkuje izborno proti naduhi, težkemu dihanju, kašlju, vročini, nočnemu potenju tuberkuloznih, jetičnih, pljuvanju krvi, vnetju prsne mreže, katarjih itd.

Skoraj iste boleznim zdravi sledeče zdravilo: Dušimo nekaj čebul, da dobimo sok, ki mu primešamo kandisovega sladkorja. To zdravilo vzamemo vsak dan po 2 žlici.

Čebulov sirup se prav tako rabi pri boleznih grla in pljuč, ki nastanejo zaradi prehlajenja. Tako n. pr. pri prehladih pljuč, kroničnem kašlju, vnetju prsne mreže, pri katarjih itd. Zdravilo vzamemo trikrat na dan po 2 žlici; biti pa mora mlačno.

Čebulova tinktura pa učinkuje pri boleznih v trebuhu, napenjanju, šumenju v glavi in v ušesih, glavobolu, krčih, netočnosti itd. Tinkture jemljemo dnevno po 3-4 kapljice.

Čebulo uporablja ljudska medicina tudi zunanje. Z zmečkani čebulami zdravimo tvorbe, gnojna vnetja, otrple sklepe in trde oteklino. Še boljje pa učinkuje čebula, ki je prepražimo. V pepelu pečeno čebulo navežemo še vročo na tvor, da bo prej dozorel. Pri hudih revmatičnih bolečinah v ušesih in pri irganju v glavi navežemo na boleča mesta čim bolj vročo praženo čebulo.

Proti ozeblinam napravimo sledeče zdravilo: Zjutraj narežemo čebulo na drobne rezine in jo posujemo s soljo. Čez dan se naredi sok. Zvečer namočimo v sok platneno krpe, ki jih navežemo na ozeblino in dobro povijemo.

Proti kurjim ošesom in bradavicam napravimo sledeč poizkus, ki pa se vedno ne obnese. V kisu namakamo 24 ur čebulo. Nato odluščimo posamezne lističe in jih navežemo na kurja ošesa in bradavice. To ponovimo 4 krat na dan. Čez tri dni se more kurje oko že odluščiti z nožem.

Proti izpadanju las masiramo lasišče s čebulnim sokom. Tudi pri otroških izpuščajih na glavi se čebulov sok dobro obnese. Krmižljave in vnete oči spiramo z mlekom, v katerem smo kuhali čebulo. Čebulin sok hitro polajša bolečine pri pikih strupenih žuželk.

Čebulov sirup: 1 kozarec na drobno zrezane čebule kuhamo 30 minut v 6 kozarcih vode. Nato dodamo toliko sladkorja, da postane sirup gosto tekoč in kuhamo še pol ure, nakar pretisnemo sirup skozi sito in mu dolijemo četrtilitra dobrega špirta.

Čebulova tinktura: Zmleto čebulo še dobro ožemo, da stohimo čim več soka. Sok zmriemo in mu dodamo enako množino vinskega

NAŠI VELIKI MOŽJE

Dr. Gojmir Krek

Prav na začetku tega meseca je v Ljubljani umrl naš veliki pravnik in glasbenik, dr. Gregor (Gojmir) Krek, vseučiliški profesor v Ljubljani in redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter do pred kratkim tudi tajnik te najvišje slovenske znanstvene in umetnostne ustanove.

Ze njegov oče, tudi Gregor Krek, je bil med našimi velikimi možmi. Bil je vseučiliški profesor v Gradcu ter pomembni pesnik in pisatelj. Sodeloval je sredi prejšnjega stoletja v Janežičevem Slovenskem glasniku in v Bleiweisovih Novicah ter končno leta 1862 izdal svoje pesmi pod naslovom Poezije. Kot pesnik je hodil za Prešernovim zgledom. Mnogo pomembnejše v slovenskem kulturnem življenju pa je bilo njegovo znanstveno delovanje; pisal je namreč številne članke in razprave iz slovenske književnosti in o slovenskem jeziku.

Njegov sin, naš dr. Gojmir Krek, se je rodil 1875 v Gradcu ter tamkaj obiskoval gimnazijo, pravo na vseučilišču, poleg tega pa tudi glasbeno šolo in konservatorij. Tudi v sodno prakso je vstopil v Gradcu 1897. V letih 1900-1904 je služil kot sodnik v Ljubljani. Od 1904 dalje je bil pri tajništvu vrhovnega sodišča na Dunaju in postal tudi dvorni tajnik. Leta 1918 je prišel k višjemu deželnemu sodišču v Ljubljano in tu 1919 postal višji deželni šolski svetnik, 1920 pa je bil imenovan za rednega profesorja rimskega in državljankega prava na ljubljanskem vseučilišču.

Književno je začel delovati v devetdesetih letih, in sicer v nemškem in slovenskem jeziku. Deloma je splošno pisal čiste leposlovne stvari, pa se je od teh kmalu poslovolil in se predvsem posvetil glasbi in književnemu delovanju v pravni stroki. Te glasbene in pravne stvari je zlasti obravnaval v številnih podlistkih slovenskega anatologija, ki jo je izdal njegov oče, vanska anatologija, ki jo je izdal njegov oče, je Gojmir Krek priobčil več svojih prevodov Jenka, Levstika, Gregorčiča in Aškercera - v nemški jezik. Z Aškercerom sta bila osebna znanca in velika prijatelja, pa mu je Krek leta 1900 posvetil posebno temeljito razpravo. Izmed glasbenikov pa se je najbolj zanimal za Davorina Jenka in tudi o njem leta 1910 napisal življenjepis in temeljito glasbeno oceno.

Na glasbeni šoli v Gradcu je študiral gosli, zbornu petje, harmonijo in pevsko teorijo. Ze v prvih gimnazijskih letih je sam skladal napve. Francišek Lampe ga je pridobil za glasbenega ocenjevalca v Domu in svetu. Kot vseučiliščnik v Gradcu je 20letni Gojmir že vodil koncert graških Slovencev. L. 1895 pa koncert, ki

je bil prirejen v korist Ljubljancanom; ti so namreč o veliki noči tistega leta hudo trpeli zaradi potresa.

Ob proslavi stoletnice Prešernovega rojstva je Gojmir Krek uglasbil Prešernovo Pod oknom. Kot glasbeni organizator se je zlasti odlikoval v zgodovini slovenske glasbe s tem, da je 1901 osnoval v Ljubljani Novo akorde, glasbeni list, ki ga je tudi večinoma sam urejeval v letih 1901-1914. Samo ob sebi se razume, da je v tem svojem glasbenem listu sam napisal dolgo vrsto člankov, ocen, zapiskov, življenjepisov raznih glasbenikov itd. Novi akordi so namreč postali žarišče vse slovenske moderne glasbe. V tem listu je priobčil tudi mnogo svojih skladb: 21 samospevov s klavirjem, 10 mešanih zborov, 1 mešani zbor z orglami, 3 moške zbere in 13 klavirskih skladb. Mnogo njegovih skladb pa je ostalo še v rokopisu. Od leta 1920 je bil tudi nadzornik vseh glasbenih šol na Slovenskem.

Kot znanstvenik pa je zlasti deloval v slovenskem pravnem življenju. Tudi tu je izšlo izpod njegovega peresa nešteto člankov v slovenskem in nemškem jeziku. V teh člankih je zlasti pisal o rimskem pravu, o organizaciji sodišč, o zakonodajnem delu, o ustavih in podobno. Sestavil je veliko število načrtov za zemljeknjižne postave, pisal o prisilnih poravnava izven konkurza, sodeloval pri izdelovanju številnih državnih postav, zlasti pri snovanju občega državljankega zakonika itd.

Vsa dela Gojmira Kreka, zlasti pravno-znanstvena, se odlikujejo po globokem, temeljitem in obširnem znanju, zlasti podrobno je poznal vse civilno pravne panoge. Kljub težki znanstveni vsebini pa se njegova dela lepo in gladko bere, kajti Gojmir Krek je po svojem očetu podedoval tudi pisateljsko žilico in zato tudi v znanstvenem delovanju pazil na čistoto in lepoto našega jezika. Njegova velika zasluga je tudi ta, da je v Ljubljani uredil centralno knjižnico v pravni palači in knjižnico za profesorje pravne fakultete na ljubljanskem vseučilišču.

Za vse velike zasluge v glasbenem in znanstvenem delovanju je bil takoj sploščeta ob ustanovitvi slovenske Akademije znanosti in umetnosti imenovan za njenega rednega člana. Ta zavod in ljubljansko vseučilišče sta se posebno topla poslovila od velikega znanstvenika na njegovem pogrebu v začetku meseca septembra 1942. Lep pogreb je pričal, da Slovenci znajo ceniti svoje velike moze.

špirta. Vse skupaj postavimo na toplo za 8 do 10 dni. Nato filtriramo. Tinktura je jako močno sredstvo, zato jo rabimo le po kapljicah.

Zdravilo za lase: ¼ kg dobro zrele čebule močimo vsaj 3 dni v pol litru dobrega žganja ali pa v špirtu. Tekočina mora biti te dni na toplem, a ne na soncu. Nato filtriramo in dodamo izvlečku še obaro, ki jo napravimo iz dveh žlic hrastove skorje, kuhane pol ure v pol litru vode. Obe tekočini dobro premešamo in shranimo v manjše steklenice.

Za zdravljenje lasišča dobro masiramo in utiramo omenjeno zdravilo v kožo. Ako so lasje že izpadli, poženo znova, drugače pa se prepreči nadaljnje izpadanje las.

Štajerski vinorodni okoliš

Štajerske vinske gorice so s priključitvijo dela bivše Jugoslavije postale drugi največji vinorodni kraj nemškega rajha. Merijo 25.000 ha. Obsežnejši so gornjeavstrijski vinogradi z 41.000 ha. Spodnještajerske gorice delijo na sledeče okraje: Zg. Radgona, Ljutomer. Ormož.

Ptuj, Maribor, obzavsko-sotelski okraj, Pekra in Pohorje. Vse te gorice daleč na okrog uživajo sloves po svoji izborni kapljici.

Mast iz hroščev

Tudi na Madžarskem nimajo povsod električne razsvetljave, pa tudi ne petroleja. Zda je so brihtni ljudje odkrili, da majski hrošči nudijo nadomestek za petrolej. Kot gorivo uporabljajo mast od hroščev. Iz enega stota hroščev menda pridobe 8 do 12 litrov olja, ki ga potem rabijo za razsvetljavo, pa tudi za vozovni pogon. Ostanke hroščev pa pridejo prav kokušim ali pa jih uporabijo kot umetni gnoj.

Zob v nosnici

Neki norveški zdravnik je zdravil bolnika, ki je imel hud prehlad. Vzrok je tičal v zožitvi nosnic. Nazadnje je zdravnik ugotovil, da je vzrok zožitve zob, ki je bil zrasel do nosnice tako, da je bil ves zakrit a sluzo. Zdravnik je izdel bolniku zob iz nosu. Nekateri ljudje imajo v ustih več zobnih klic, kakor imajo pozneje prostora za zobe v čeljustih.

ZGodbice

Medvedje odposlanstvo

V starih časih so ljudje močno ljubili narodne šege in navade. Zlasti pa so bili čez vse ponosni na svoj poklic in na tisto, kar je bilo njihovo navadno opravilo. V tem se stari časi tako hudo razlikujejo od dandanašnjih. Take zgode iz ponosne preteklosti imamo iz domače zgodovine. Še več jih imamo od drugod. St. Jean de Maurienne je malo mestece v Savoiji med savojskimi gorami, ki dandanes spada pod Francijo. Prebivalci tistega groškega mesteca so po vsem svetu sloveli, da so imenitni lovci na medvede, ki jih je v tistih časih tamkaj bilo vse polno. Ti meščani so bili na svojo lovsko slavo tako ponosni, da niso zamudili prav nobene prilike, da ne bi je naglasili in ji dali poudarka.

Bilo je leta 1548. Takrat je po tistih krajih popotoval takratni francoski kralj Henrik II. Prebivalci so se pripravljali, da bi francoskega vladarja čim bolj slovesno sprejeli, da bi pa tudi naglasili svoje prednosti. Sam škof tega mesteca je bil odposlan kralju naproti, da bi ga povabil, naj obišče tudi ta kraj. Škof je zagotovil kralja, da bo v tem mestecu doživel tak sprejem, kakršnega še ni doživel, da bo ta sprejem hkrati ljubezljiv, nov, priskej in veličasten. Kralj je bil razveden, kaj bi utegnil takega biti, zato je velel pognati svojo kočijo proti mestecu.

Kmalu je bil kralj s svojim spremstvom pred mestnimi vrati. Komaj pa je kraljeva kočija zavozila skozi mestna vrata, se je kralj naenkrat silno prestrašil. Videl je namreč nekaj, česar ni pričakoval in si tudi ne želel. Tik pred seboj je namreč zagledal celo čredo samih medvedov, ki so capljali po cesti naravnost proti kralju. Kralj je v silnem strahu že hotel planiti iz voza, da bi se z begom rešil, ko ga je škof zadržal in mu začel pojasnjevati, kaj to pomeni. Stvar je namreč bila taka:

Medvedja čreda, ki je kralja tako prestrašila, je bilo prav za prav le odposlanstvo, ki so ga dobri meščani poslali kralju naproti. Mestni odposlanci so se namreč obrekli v medvedje kožube ter v njih prihiteli sprejemati kralja. Ta prizor je bil kajpada nenavaden, bil pa je tako zanimiv, da se ga kralj ni mogel nagledati. Dobri meščani so s tem hoteli kralju pokazati svojo lovsko slavo in neustrašenost. Pokazati pa so hoteli tudi svojo posebno spretnost. V medvedje kožube preoblečeni mestni odposlanci so namreč med piskanjem piščali ter ropotanjem bobnov po vseh štirih pritekli kralju naproti. Ko so se z njim srečali, so se obrnili ter po vseh štirih tekli ob kraljevi kočiji do cerkve, kjer je bil najprej slovesen sprejem, nato pa služba božja.

Ko je služba božja v cerkvi bila končana, so se v medvede napravljeni odposlanci spet zbrali pred cerkvijo, kjer so plesali kakor medvedje, godrnjali kakor medvedje ter prevažali kozolce, kakor pravi medvedje. Nato so kralja spet po vseh štirih spremili do hiše, kjer je tisti dan prebil in potem prenočil.

Kralj je bil tega sprejema tako vesel, da je medvedjim odposlancem izročil veliko možnjo denarja in zahvalo.

Umor Feliksa Pogačnika in njegove žene Marije

Številnim zverinskim umorom poštenih slovenskih in katoliško mislečih in živčnih ljudi, ki jih izvršujejo nečloveški partizani, se je pridružil tudi umor Feliksa Pogačnika in njegove žene Marije. Zeno so odpeljali v nedeljo 2. avgusta iz Podlipoglav. Ta nesrečni prizor je moral gledati tudi njen desetletni sinko Viljem, ki je bil tudi z njo in so ga pustili domov. Bila je zglodna mati štirih otrok, petega pa so z njo vred zločinsko umorili partizani. Bila je vedno nasmejana in vesela, njen značaj živahen.

Njenega moža Feliksa in 12 letnega sina Brneta pa so ugrabili v noči na prvi petek v avgustu (7. VIII.) na njegovem domu v Zg. Kašlju. Ostali trije otročki so morali gledati to strašno dejanje in ostali sami do jutra. Kot podžupan je mnogo pripomogel k napredku občine D. M. Polje, zlasti pa domače vasi Zg. Kašelj. Vsi vaščani dobro vedo, koliko se je trudil za zboljšanje cesti, za napravo mostov itd. Mnogo je delavec, ki so delali pri teh javnih delih, ki jih je polojni dosegel. Kot delavec je pač poznal težave revnega malega človeka in je zato pomagal in ustregel, kjer je bil mogel. Skratka, F. Pogačnik je bil človek, kateremu so celo zagrizeni partizanski komunisti priznavali, da je storil mnogo dobrega ljudem. Očitati so mu le, da s svojimi ugledom, s svojo sposobnostjo in svojo korajžjo dela za katoliško stran, zato je treba umoriti njega in njegovo družino, njegovo hišo pa razdejati. To prvo so zverinsko res naredili.

Bil je odočen in katoliški mož, česar se ni nikjer sramoval; bil je za katoliško in slovensko stvar vedno pripravljen se žrtvovati. Ostal je zvest in discipliniran katoličan, čepar so skoraj vsi njegovi tovariši zašli pod vodstvom kršč. socialistov v komunizem in zločinsko OF. Zaradi te ravne poti in zvestobe pri stari katoliški tradiciji in katoliški skupnosti je pred leti moral požreti mnogo občirkov, kar vse pa je možko prenesel. Mnogokrat je izjavil, da je vesel, da je zapustil kršč. socialistične vrste. Potrdilo za to pa je zlasti dobil v dogodkih lanskega in letošnjega leta.

Da je bil res človek na mestu, kaže tudi njegova izjava pri mučenju: Vem, zakaj moram umreti, vem pa tudi, da je nad menoj in nad vami Bog, ki bo sodil.

PRAVNI NASVETI

Obračanje živine na tujem svetu. L. Š. - Imate njivo, ki meji na travnik sosedja. Če orjete, se morajo konji obračati na travniku sosedja. Vprašate, če more lastnik prepovedati obračanje živine na njegovem svetu? — Če njivo na ta način obdelujete skozi 30 let, potem ste si že pripisostvovali pravico obračanja živine na sosedovem travniku in vam sosed ne more več tega braniti.

Kupna pogodba z mladoletnikom. R. B. S. Prodali ste posestvo mladoletniku kupcu, ki ga je zastopal varuh. Pogodbo ste napravili pri notarju s klavzulo, da postane veljavna, kadar jo odobri varstveno sodišče in takrat da se izplača kupnina. Sedaj je preteklo že več kot en mesec, a sodišče pogodbe ne odobri, drugim kupcem pa ste odpovedali ravno zaradi prodaje mladoletniku. — Če je dogovorjena kupnina odgovarjala vrednosti posestva, kar je potrdila občina, potem skoraj ni razloga, da sodišče pogodbe ne bi odobrilo. Če morete, lahko osebno zaprosite pri okrožnem sodišču, da pospeši odobritev kupne pogodbe.

Dolžni delež. N. E. J. - Po ženini smrti ste prevzeli posestvo in izplačali otrokom dedščino po materi. Vprašate, če lahko napravite sedaj veljavno oporoko v prid nemu otroku, vsem ostalim pa namenite le malenkostne zneske? — Od zapuščine bo po vaši smrti imel vsak otrok pravico do dolžnega deleža, ki znaša polovico zakonitega dednega deleža. N. pr. če imate štiri otroke, morate vsakemu otroku v oporoki zapustiti najmanj eno osminko zapuščine kot dolžni delež. V ta dolžni delež se všteje vrednost tega, kar je dobila hčerka dote od vas, ali pa, kar ste plačali dolgovi za polnoletnega sina. Ne vsteje se pa to, kar so otroci dobili po materi. Posestvo torej lahko zapustite nemu izmed otrok, ostalim pa morate določiti vsaj dolžne deleže.

Podaljšanje najemne pogodbe. N. O. - Najemno razmerje temelji na najemni pogodbi, pismeni ali ustmeni, in se da le sporazumno spremeniti. Če je najemnik izvršil na lastne stroške razna popravila najetega prostora, je to storil predvsem v svojo lastno korist in nima pravice za to zahtevati odškodnino od gospodarja. Pač pa sme pri odhodu vse te na novo napravljene stvari zopet odstraniti, v kolikor se to da brez škode za najete prostore. Nima pa pravice najemnik, da za izvršena po-

pravila samolastno podaljša bivanje v najetem prostoru.

Nova hiša. R. K. O. - Zgraditi nameravate hišo in jo postaviti 1,50 m od sosedove njive. Sosed pa zahteva, da je hiša oddaljena 2 m od meje. Vprašate, če vas bo lahko k temu prisilil? — Ako sosed nima na vašem svetu, kjer nameravate postaviti hišo, nobene služnostne pravice (n. pr. boje, živinogonje itd.) in če hiša v razdalji 1,50 m od sosedove njive ne bo povzročala sosedu take škode na njivi, da hi njivo ne bi mogel uporabljati kakor običajno, vas ne bo mogel prisiliti, da postavite hišo dva metra od meje. Sicer pa niste navedli razlogov, iz katerih sosed zahteva takšno oddaljenost. Zato ni mogoče presoditi, v koliko so ti razlogi upravičeni.

JALEN je spisal uvodno po- BOBRI

vest I. del trilogije za 11 letnik najboljšje in najcenejše zbirke knjig „Slovenčeve knjižnice“. Ne bo Slovenca, ki te knjige ne bi z največjim zanimanjem vzel v roke. V povesti oživi „Veliko jezero“ Ljubljansko barje s mostičarji, živalmi, rastlinstvom itd. Najboljši naš pisatelj je spisal prvo knjigo iz davne zgodovine, iz naše Ljubljane, oziroma nje okolice.

JALEN je o knjigi „Sam“, ki BOBRI

I. del velike trilogije prikazal tako močne like naših mostičarjev, da nam v vsej pes rosti stopajo pred oči. Goršetove slike pa nam jih oživljajo in dajejo knjigi neprečelnjivo vrednost. Kdor bo ho'el poznati Ljubljansko barje pred 3000 leti bo moral poznati Jalenovo knjigo „Sam“.

JALEN naš pisatelj planin je BOBRI

šel v I. delu trilogije iskati motivov za svojo povest v dolino — na Ljubljansko barje. — V povesti zaživi zopet pisateljeva lovska žilica. Seveda lovi bobre z pastmi, ribe s harpunami, ptice, risa s puščicami, medveda s sulico itd. — Pisateljevo pero nam čara naravo, lepoto jeera, dolin in gora, da se nam duša odpočije. Naj se vsak naroči zato na najboljšo družinsko zbirko knjig „Slovenčeve knjižnice“, dokler je še čas! Vsaka knjiga bo za naročnike stala le 6 lir. Za nenaročnike, bodo knjige dražje! — Prva knjiga bo izšla 1. oktobra tega leta. Druga knjiga bo veličasten roman iz Kristusovih časov

Neznani učenec

ki popisuje vso propalost poganskega sveta in Vstajenje. — Ta knjiga bo izšla 10. oktobra t. l. Propagirajte to vredno družinsko zbirko knjig pri svojih znancih in prijateljih.

Kdor nam pridobi 5 naročnikov na zbirko bo dobival knjige zastonj.

Na „Slovenčeve knjižnice“ se naroči lahko prav vsak, tudi ori ki niso naročeni na naše časopise. Zato propagirajte te knjige tudi med nenaročniki naših listov! Med njimi boste najhitreje pridobili 5 naročnikov in tako sami dobili 38 prelepih knjig zastonj. Vsak naročnik „Slovenčeve knjižnice“ bo dobil 2 knjige za nagrado! — Pišite enostavno dopisnico na „Slovenčeve knjižnice, Kopitarjeva 6, Ljubljana“

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Smrekovo čreslo

lepo, zdravo suho in jetiče kupi vsako količino usnjarna Lavrič J., št. Vid pri Slični, Ljubljana.

Mesarskega vajenca

iz poštna krščanske družine takoj sprejme I. Müller, Ljubljana, VII., Janseva 16.

Želod, grozdna zrnca

in kostanj kupuje Družba Commerce — Ljubljana, Vid, Trsat-ska cesta 5.

OGLAŠUJ

v Domoljubovem malem oglasniku!